

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

<u>Nummer</u>	Inhoud	Bladzijde
	I <i>Mededelingen</i>	
		
	II <i>Vorbereidende besluiten</i>	
	Economisch en Sociaal Comité	
	Zitting van december 1990	
91/C 60/01	Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad betreffende het enig administratief document	1
91/C 60/02	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 89/396/EEG betreffende de vermeldingen of merktekens die het mogelijk maken de partij waartoe een levensmiddel behoort, te identificeren	4
91/C 60/03	Advies over: — het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot vaststelling van het Communautair Douanewetboek, en — het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad ter vaststelling van de gevallen waarin en de bijzondere voorwaarden waaronder van de regeling tijdelijke invoer met volledige vrijstelling van de rechten bij invoer gebruik kan worden gemaakt	5
91/C 60/04	Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad betreffende de afschaffing van de controles en formaliteiten die van toepassing zijn op de handbagage en de geregistreerde bagage van passagiers op intracommunautaire vluchten en op de bagage van passagiers bij intracommunautaire zeereizen .	12

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
91/C 60/05	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot standaardisering en rationalisering van de verslagen over de toepassing van bepaalde richtlijnen op milieugebied	15
91/C 60/06	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de communautaire voorschriften inzake de procedures voor het plaatsen van opdrachten door diensten die werkzaam zijn in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie	16
91/C 60/07	Advies inzake het negentiende verslag over het mededingingsbeleid	19
91/C 60/08	Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad inzake een actieprogramma voor het Europees jaar voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op het werk (1992)	25
91/C 60/09	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd	26
91/C 60/10	Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad betreffende de overdracht van schepen tussen nationale registers binnen de Gemeenschap	33
91/C 60/11	Advies over: — het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3164/76 inzake de toegang tot de markt voor internationaal goederenvervoer over de weg, en — het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 4059/89 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder niet in een lid-staat woonachtige vervoerondernemers aldaar tot het binnenlands goederenvervoer over de weg worden toegelaten	35
91/C 60/12	Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot vaststelling van de beginselen voor de organisatie van de veterinaire controles voor produkten uit derde landen die in de Gemeenschap worden binnengebracht	37
91/C 60/13	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende reclame voor geneesmiddelen voor menselijk gebruik	40
91/C 60/14	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 64/432/EEG ten aanzien van de diagnose van runderbrucellose en endemische runderleukose	43
91/C 60/15	Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad inzake het communautaire kwekersrecht	45

II

(Vorbereidende besluiten)

ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad betreffende het enig administratief document⁽¹⁾

(91/C 60/01)

De Raad heeft op 4 september 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Giacomelli.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting van 18 december 1990 het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen (1 onthouding) is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het Economisch en Sociaal Comité is in beginsel ingenomen met onderhavig voorstel voor een verordening. De Commissie heeft namelijk de drie bestaande verordeningen met voorschriften met betrekking tot het „EG-eenhedsdocument” herzien en gebundeld om in te spelen op de situatie die zal ontstaan na 31 december 1992, wanneer krachtens artikel 8 A van het bij de Europese Akte gewijzigde Verdrag de grote interne markt voltooid moet zijn: de intracommunautaire grenzen zullen dan verdwenen zijn en het goederenverkeer tussen de lid-staten zal geheel vrij zijn.

1.2. In intracommunautair verband zullen derhalve de grenscontroles en formaliteiten worden afgeschaft. Het intracommunautaire goederenverkeer wordt daarmee volledig gelijkgeschakeld met het goederenverkeer binnen één en dezelfde lid-staat.

1.3. Hoewel deze herziening en bundeling van de drie bestaande verordeningen instemming verdienen, rijzen hierdoor een aantal vraagstukken, waarop in punt 4 van dit advies nader zal worden ingegaan.

2. Achtergrond

2.1. Het is bekend dat de Commissie indertijd, na uitvoerige besprekingen tussen de vertegenwoordigers van de bevoegde instanties van de lid-staten, op overeen-

voudiging van de formaliteiten in het intracommunautaire handelsverkeer gerichte voorstellen heeft geformuleerd, die overeenkomstig artikel 235 van het Verdrag unaniem door de Raad zijn goedgekeurd. Deze voorstellen hebben tot een vermindering van de administratieve last over de gehele linie geleid en diverse EG- en nationale formulieren overbodig gemaakt die tot dan toe in het handelsverkeer gebruikt werden voor de verzending van goederen, voor het communautair douanevervoer, voor het in het verkeer brengen van communautaire goederen en voor de opslag ervan onder enig ander vigerend stelsel in de lid-staat van bestemming. Hiervoor is het „EG-eenhedsdocument” in de plaats gekomen. De Commissie beschouwde de invoering van dit document toen al als een overgangsmaatregel op weg naar volledige afschaffing van alle administratie in het intracommunautaire goederenverkeer.

2.2. Het „EG-eenhedsdocument”, dat een aanzienlijke vereenvoudiging van de administratieve rompslomp voor het bedrijfsleven — met name het midden- en kleinbedrijf — tot gevolg heeft gehad, is ingevoerd bij Verordening (EEG) nr. 678/85 van de Raad van 18 februari 1985. Bij Verordening (EEG) nr. 679/85 van de Raad van dezelfde datum is deze regeling aangevuld met een modelformulier voor aangiften ten uitvoer en invoer in het intracommunautaire goederenverkeer. Dit vereenvoudigde formulier moest leiden tot een harmonisatie van de in het kader van het intracommunautaire handelsverkeer te verstrekken gegevens, met dien verstande dat alleen die gegevens verstrekt zouden behoeven te worden die nog als relevant voor het betrokken handelsverkeer konden worden beschouwd.

⁽¹⁾ PB nr. C 214 van 29. 8. 1990, blz. 11.

2.3. De EG-wetgeving inzake het eenheidsdocument werd afgerond met Verordening (EEG) nr. 1900/85 van de Raad van 8 juli 1985 inzake de invoering van communautaire formulieren van aangifte ten invoer en ten uitvoer, die gebruikt moeten worden voor goederen die — in het kader van het goederenverkeer met derde landen of van het intracommunautaire goederenverkeer — niet voldoen aan de voorwaarden van artikel 9, lid 2, van het Verdrag (produkten die van oorsprong zijn uit de lid-staten en produkten uit derde landen die zich in de lid-staten in het vrije verkeer bevinden).

3. Algemene opmerkingen

3.1. Wanneer de interne markt met ingang van 1 januari 1993 een feit zal zijn, kunnen de in artikel 9, lid 2, van het Verdrag bedoelde goederen zonder enige controle of formaliteit vrij in het handelsverkeer worden gebracht, met het gevolg dat het eenheidsdocument bij dit handelsverkeer niet meer vereist zal zijn.

3.2. Voor goederen die uit derde landen afkomstig zijn en die zich in de Gemeenschap niet in het vrije verkeer bevinden, alsook voor extracommunautaire invoer- en uitvoerverrichtingen, zal het eenheidsdocument nog wel vereist zijn. Voorts zal het eenheidsdocument nog van toepassing blijven gedurende de overgangsperiode in verband met de toetreding van Spanje en Portugal tot de Gemeenschap, en wel in het handelsverkeer tussen de Gemeenschap van de Tien en Spanje en Portugal, evenals tussen deze twee landen onderling voor goederen waarvoor de douanerechten en heffingen van gelijke werking nog niet volledig zijn opgeheven.

3.3. De voorschriften betreffende het eenheidsdocument hebben sedert hun inwerkingtreding een aantal wijzigingen ondergaan, o.m. bij Verordening (EEG) nr. 1062/87 van de Commissie van 27 maart 1987 houdende uitvoeringsbepalingen en vereenvoudiging van de regeling voor het communautair douanevervoer, en bij de in paragraaf 3 reeds genoemde Verordening (EEG) nr. 1900/85 betreffende formulieren van aangifte ten invoer en ten uitvoer. Het Comité schaart zich achter het streven van de Commissie om de diverse EG-wetsteksten op dit gebied in verband met de voor de voltooiing van de interne markt vereiste hervormingen te herzien en te vervangen door een nieuwe verordening, waarvan het toepassingsgebied bovendien aanzienlijk zal worden gewijzigd. Zoals reeds opgemerkt in paragraaf 1.3 van dit advies, wenst het Comité aan zijn instemming evenwel een voorbehoud te verbinden ten aanzien van diverse punten, waarop in het onderstaande zal worden in gegaan.

3.4. Artikel 10 van Verordening (EEG) nr. 678/85 van de Raad van 18 februari 1985 inzake de vereenvoudiging van de formaliteiten in het goederenverkeer binnen de Gemeenschap, welke verordening krachtens artikel 9 van onderhavig verordeningvoorstel zal worden ingetrokken, bevat zeer gedetailleerde bepalingen betreffende de intrekking *c.q.* rectificatie van de aangifte. Deze bepalingen kunnen worden teruggevonden in de regeling betreffende goederen die zich in het vrije

verkeer bevinden, terwijl artikel 63 van het voorstel voor een verordening van de Raad tot vaststelling van het Communautair Douanewetboek een aantal verwijzingen naar deze materie bevat. Aangezien het EG-eenheidsdocument gehandhaafd blijft voor het in artikel 1 van onderhavig voorstel bedoelde handelsverkeer (handel met derde landen, overgangsperiode t.a.v. Spanje en Portugal), was het naar het oordeel van het Comité daarom opportuun geweest om volledigheidshalve de bepalingen betreffende intrekking *c.q.* rectificatie van de aangifte ook in het voorstel op te nemen.

3.5. Het Comité stemt in beginsel in met de bepaling dat „vereenvoudigde procedures waarbij al dan niet van informatica gebruik wordt gemaakt”, mogen worden toegepast. Het betreurt het evenwel dat zulks niet explicieter is geformuleerd. Daarom adviseert het Comité deze materie niet over te laten aan het krachtens artikel 6 op te richten comité „Enig administratief document”, maar in de tekst van het voorstel een aantal essentiële elementen op te nemen uit artikel 14 van bovengenoemde Verordening (EEG) nr. 678/85, o.m. de mogelijkheid om ter vervulling van de formaliteiten, met toestemming van de bevoegde autoriteiten, bij het eenheidsdocument lijsten te voegen die voor commerciële doeleinden zijn opgesteld en waarin de goederen worden beschreven, of de mogelijkheid voor de lid-staten om ontheffing van het gebruik van het eenheidsdocument te verlenen in geval van toepassing van de speciale bepalingen die zijn vastgesteld voor zendingen per briefpost, postpakketten enz.

3.6. In artikel 7 van het verordeningvoorstel worden de bevoegdheden en het functioneren van het comité „Enig administratief document” geregeld. Dit comité, dat wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie, is samengesteld uit vertegenwoordigers van de lid-staten.

Zoals reeds eerder, op andere gebieden, is opgemerkt met betrekking tot de „comitologie”, b.v. op het gebied van de statistiek, is er een tendens om dergelijke comité een zuiver adviserende rol te geven, waarbij het aan de Commissie wordt overgelaten om „zo veel mogelijk rekening” te houden met de door deze comités uitgebrachte adviezen.

Ten aanzien van onderhavige ontwerp-verordening is de Commissie voornemens, zo veel mogelijk details in het kader van een volgens de procedure van het comité „Enig administratief document” te laten regelen.

Hoewel het Comité de voorkeur blijft geven aan een actievare rol van de vertegenwoordigers van de lid-staten, acht het het in dit verband toch niet opportuun, erop aan te dringen dat bedoeld comité het karakter en de bevoegdheden van een beheerscomité worden gegeven. Wel wenst het de suggestie te doen dat de economische groeperingen de mogelijkheid wordt gegeven, dit uit ambtenaren bestaande comité van hun praktijkervaring te laten profiteren. Daarom wordt voorgesteld dat bedoeld comité eerst de economische groeperingen raadpleegt alvorens advies uit te brengen.

3.7. Het verheugt het Comité dat de Commissie besloten heeft, over te gaan tot financiering van een specifieke studie naar de rechtstreekse werkgelegenheidsgevolgen van onderhavig ontwerp-verordening voor de diverse douanediensdiensten (naar schatting zullen 85 000 banen verloren gaan). Het Comité vindt evenwel dat de Commissie ook met een scholings- en herscholingsprogramma zou moeten komen om te bereiken dat de kwalificaties van de in deze sector werkzame personen zijn afgestemd op de nieuwe vereisten, zowel wat de diverse informatietoepassingen betreft als ten aanzien van de bedrijven, die zich van de benodigde middelen moeten voorzien.

3.8. De Commissie heeft artikel 100 A van het Verdrag als rechtsgrondslag voor onderhavig voorstel gekozen, waarbij zij in het bijzonder gedacht heeft aan lid 1 daarvan, op basis waarvan de Raad, in samenwerking met het Europees Parlement en na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een besluit kan nemen, aangezien onderhavig voorstel alleen maar tot vereenvoudiging van de formaliteiten strekt en geen fiscale gevolgen heeft.

4. Bijzondere opmerking

Toevoeging van een nieuwe Overweging na de vierde Overweging

In de zevende Overweging van de door onderhavige ontwerp-verordening te vervangen Verordening (EEG) nr. 679/85 staat dat het EG-eenheidsdocument door de aangever altijd met strikte inachtneming van de instructies in de bij het document behorende toelichting moet worden ingevuld. Tenzij aan deze eis integraal tegemoet wordt gekomen, nl. door het in artikel 6 van het voorstel bedoelde comité „Enig administratief document” te belasten met het uitwerken van de nodige uitvoeringsmodaliteiten, stelt het Comité voor, een als

volgt luidende nieuwe Overweging aan onderhavig voorstel toe te voegen:

„Overwegende dat het EG-eenheidsdocument ook na 1 januari 1993 nog gebruikt zal worden voor zich niet in het vrije verkeer in de Gemeenschap bevindende goederen uit derde landen, voor alle invoer- en uitvoerverrichtingen in het kader van het handelsverkeer met derde landen, gedurende de overgangsperiode i.v.m. de toetreding van Spanje en Portugal tot de Gemeenschap, voor het handelsverkeer tussen deze twee landen en de Gemeenschap van de Tien alsook voor sommige sectoren van het handelsverkeer tussen Spanje en Portugal; dat het met het oog op de harmonisatie van de te verstrekken gegevens zaak is in bovengenoemde gevallen gebruik te blijven maken van een toelichting waarin alle informatie is opgenomen die de gebruikers nodig hebben om het betrokken formulier zonder problemen te kunnen invullen; dat de gebruikers zich zonder moeite in het bezit van een dergelijke toelichting moeten kunnen stellen;”

5. Conclusie

5.1. Onder voorbehoud van bovenstaande opmerkingen stemt het Comité in met onderhavig voorstel voor een verordening van de Raad, dat deel uitmaakt van de met het oog op de voltooiing van de interne markt per 1 januari 1993 vast te stellen maatregelen.

5.2. Hoewel het Comité het in beginsel met onderhavig voorstel eens is, wil het er opnieuw op wijzen dat de middelen om controle uit te oefenen op het intracommunautaire handelsverkeer, met name wat de afdracht van belastingen en heffingen betreft, niet op de tocht mogen komen te staan door de afschaffing van het document dat die controle juist mogelijk maakt. Het Comité spreekt dan ook de hoop uit dat de hiervoor in de plaats komende regeling, die gebaseerd is op samenwerking en uitwisseling van informatie tussen de nationale diensten voor de indirecte belastingen, het aldus ontstane vacuüm zal opvullen.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 89/396/EEG betreffende de vermeldingen of merktekens die het mogelijk maken de partij waartoe een levensmiddel behoort, te identificeren⁽¹⁾

(91/C 60/02)

De Raad heeft op 18 oktober 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen inzake het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 4 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Gardner; co-rapporteurs waren de heren Dunkel en Jaschick.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Inleiding

Het aanduiden van de partij waartoe een artikel behoort, maakt het mogelijk produkten met gebreken op te sporen en uit de markt te nemen. Het aanbrengen van vermeldingen of merktekens ter identificatie van de partij is derhalve bijzonder nuttig voor zowel de consument, omdat het de veiligheid vergroot, als de producent en diens medewerkers, omdat alleen het produkt waar het in een gegeven geval om gaat uit de markt hoeft te worden genomen. Ingevolge Richtlijn 89/396/EEG moeten de meeste voorverpakte levensmiddelen voorzien zijn van vermeldingen of merktekens; niet-voorverpakte produkten en de meeste landbouwprodukten vallen niet onder die verplichting. De Commissie stelt nu voor ook een uitzondering te maken voor individuele porties consumptiejs op voorwaarde dat de partij duidelijk wordt aangegeven op de gezamenlijke verpakking, omdat het produkt doorgaans onmiddellijk na aankoop wordt verbruikt en de verpakking door de consument niet wordt bewaard.

2. Problemen

2.1. Voor het identificeren van de partij, dient een produkt van een code te worden voorzien op het ogenblik waarop het produkt wordt vervaardigd. Het merkteken kan niet worden voorgedrukt zoals de „datum van minimale houdbaarheid”, die bijvoorbeeld een week lang gelijk kan blijven.

2.2. Kleine éénpersoonsparties ijs worden ofwel heel snel afzonderlijk, ofwel met maximaal 24 tegelijk machinaal verpakt.

Machines om individuele verpakkingen van een code te voorzien zijn erg duur (max. 17 000 ecu per stuk). Voor

de tweede verpakkingswijze zijn nog geen goede codeerapparaten beschikbaar.

Het aanbrengen van een merkteken op de gezamenlijke buitenste verpakking, levert geen enkel probleem op.

2.3. Dezelfde moeilijkheden doen zich voor m.b.t. kleine stuks gebak of snoepgoed.

2.4. Waarschijnlijk kunnen deze problemen over een aantal jaren worden opgelost.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Het Comité vindt aanduiding van de partij op de individuele verpakking heel belangrijk en zou liever hebben dat er geen uitzonderingen werden gemaakt, dus ook niet de vele in paragraaf 1 genoemde.

3.2. Het Comité beaamt dat de verpakking van ijsjes dikwijls onmiddellijk wordt weggegooid en dus niet voor het opsporen van de partij waartoe een ijsje behoorde, kan worden gebruikt. In dat geval is vermelding van een merkteken op de buitenste verpakking een waarborg. Hetzelfde geldt voor kleine stuks snoepgoed.

3.3. Het Comité is zich ervan bewust dat er op het ogenblik behoorlijke kosten en technische problemen verbonden zijn aan codering van bovengenoemde (par. 3.2) produkten.

3.4. Gezien al deze feiten, gaat het Comité in beginsel akkoord met het voorstel van de Commissie, maar zou het de uitzondering slechts voor een aantal jaren willen maken.

⁽¹⁾ PB nr. C 267 van 23. 10. 1990, blz. 15.

4. Bijzondere opmerkingen**4.2. Artikel 2 (nieuw):**

4.1. Artikel 1 zou als volgt moeten worden gewijzigd:

„d) op kleine individuele porties consumptiejs of snoepgoed, mits op de gezamenlijke verpakking de partij wordt aangegeven.”

„Deze uitzondering geldt voor een periode van vier jaar, te rekenen vanaf de datum van publikatie van deze richtlijn.”

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

François STAEDLIN

Advies over:

- het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot vaststelling van het Communautair Douanewetboek, en
- het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad ter vaststelling van de gevallen waarin en de bijzondere voorwaarden waaronder van de regeling tijdelijke invoer met volledige vrijstelling van de rechten bij invoer gebruik kan worden gemaakt ⁽¹⁾

(91/C 60/03)

De Raad heeft op 2 april 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 28, 100 A en 113 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de bovengenoemde voorstellen.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Petersen.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het voorstel voor een Douanewetboek beantwoordt aan de wens van het Economisch en Sociaal Comité om te komen tot een uniforme communautaire douanewetgeving waarop het de afgelopen jaren bij de wetgever herhaaldelijk en met klem heeft aangedrongen. Dit Douanewetboek komt in de plaats van de nationale voorschriften ter zake die hierdoor in wezen zullen komen te vervallen. De bij deze codificatie gebruikte methode van wetgeving zou ook als voorbeeld kunnen dienen voor andere rechtsgebieden dan de douanewetgeving.

1.2. In dit douanewetboek zijn de tot nu toe in vele afzonderlijke wetten uitgevaardigde voorschriften in één tekst opgenomen en qua concept en inhoud herzien. Nationale rechtsregels die tot dusverre niet in het EG-recht zijn opgenomen, worden geharmoniseerd. Dit maakt het Douanewetboek tot een „grondwet” van de Douane-Unie.

Tegelijkertijd benadrukt het wetboek het belang van de Douane-Unie in de context van de externe economische aspecten van de interne markt.

1.3. De verwezenlijking van een zo omvangrijke en unieke taak gaat vanzelfsprekend met aanzienlijke moeilijkheden gepaard. De klaarheid en de systematiek van het concept, alsmede de begrijpelijke wijze van formuleren dienen derhalve positief te worden bena-

⁽¹⁾ PB nr. C 128 van 3. 5. 1990, blz. 1.

drukt. Het wetboek is dan ook van wezenlijk belang voor het noodzakelijke rechtsbegrip en draagt ertoe bij dat het recht meer in acht wordt genomen. Welke gevolgen de in het Douanewetboek opgenomen voorschriften zullen hebben, kan evenwel pas definitief beoordeeld worden wanneer de uitvoeringsbepalingen ter zake bekend zijn. De daarop betrekking hebbende voorstellen dienen derhalve zo spoedig mogelijk te worden ingediend.

1.4. De analyse van een dermate complex en op de toekomst gericht wetboek vergt een tijdrovende studie van alle douanerechtelijke voorschriften; hiervoor is een uitgebreide rechtskennis vereist. Vooral de in Titel I vastgestelde algemene bepalingen dienen met het oog op hun globale draagwijdte bijzonder kritisch geanalyseerd te worden. Dit wil uiteraard niet zeggen dat de inhoud van de overige Titels niet nauwkeurig onder de loep zou moeten worden genomen. *A priori* zij erop gewezen dat sommige voorschriften in uiterst gedetailleerde vorm in het wetboek zijn overgenomen, hetgeen indruist tegen de opzet van een dergelijk wetboek, terwijl andere voorschriften zo summier geformuleerd zijn dat zij geïnterpreteerd dienen te worden. Voorts wordt door vertaalfouten in enkele versies de analyse nog bemoeilijkt.

1.4.1. Het voornemen van de wetgever om tot dusverre voor bepaalde douaneregelingen uitgevaardigde voorschriften die inhoudelijk gelijk luiden in een algemeen deel op te nemen, moet positief worden beoordeeld. Hierbij kan evenwel niet worden uitgesloten dat de beoogde algemene geldigheid meer dan tot nu toe ook gevolgen zal hebben voor regelingen en besluiten.

1.4.2. Door de uitbreiding van de communautaire douanewetgeving neemt ook het risico toe van een mogelijke ingreep in het algemeen administratief recht en de rechterlijke organisatie van de afzonderlijke lidstaten, aangezien aan de besluiten van de douane-autoriteiten niet alleen voorschriften inzake heffingen maar ook administratief recht ten grondslag liggen. Deze besluiten vallen derhalve onder het algemeen administratief recht. Een soortgelijke problematiek doet zich voor bij de rechtsgang in geval van geschillen over douane-aangelegenheden en het inpassen hiervan in een uniforme nationale regeling inzake het recht op beroep. Op dit punt wordt onvermijdelijk in juridisch opzicht *terra incognita* betreden, waarmee bij het vaststellen van de termijnen voor het recht op beroep rekening zou moeten worden gehouden.

Wil men het communautair recht doen gelden, dan moeten er uiteraard uniforme voorschriften komen en is het wenselijk ook geschillen over douane-aangelegenheden aan een uniforme regeling te onderwerpen. Desalniettemin is het de vraag of

- de EG bevoegd is om rechtsgebieden te harmoniseren die niet expliciet in het EEG-Verdrag genoemd worden en
- of het vanuit het oogpunt van degenen die het recht toepassen, doelmatig is rechtsstelsels die tot dusverre nationaal uniform geregeld waren, te splitsen.

1.4.3. Het fundamentele belang van de voorschriften inzake het Comité Douanewetboek (art. 253 t/m 255) is reden genoeg om hieraan reeds in deze paragraaf aandacht te besteden: overeenkomstig het bepaalde in deze artikelen worden de lidstaten bij het uitvaardigen van uitvoeringsbepalingen alleen nog maar geraadpleegd, doch zij hebben geen daadwerkelijke inspraak meer. Aangezien ook uitvoeringsbepalingen evenwel vaak gevolgen hebben voor de structuren van administratie en organisatie die nog onder de bevoegdheid van de lidstaten vallen, zou hun het recht van inspraak niet mogen worden onthouden. Het ontnemen van bevoegdheden aan de lidstaten leidt er automatisch toe dat de bevoegdheden van de Commissie toenemen; de handelingen van de Commissie zijn evenwel niet aan controle onderhevig — noch van de Raad, noch van het Europese Parlement. Weliswaar kan nog altijd het Europese Hof van Justitie ingeschakeld worden, maar deze mogelijkheid is vooral gezien de duur van de processen een uiterst omslachtig en tijdrovend alternatief.

2. Bijzondere opmerkingen

Overwegingen

2.1. In de zevende Overweging wordt gesproken van een billijke behandeling van de economische subjecten; een en ander zou moeten worden geconcretiseerd, aan gezien alle door de douane-autoriteiten genomen maatregelen redelijk dienen te zijn.

2.1.1. Bovendien zou reeds in de Overwegingen expliciet dienen te worden verduidelijkt dat de douaneregelingen het gebruik van nieuwe communicatietechnieken niet in de weg mogen staan.

Artikel 1, lid 1, tweede alinea

Deze uitzondering geldt met name voor het recht inzake de door de douane op te leggen sancties, dat tot nu toe niet is geharmoniseerd.

Artikel 2, lid 1

2.2. Het Comité verzoekt de Commissie om opheldering over de gevallen waarin tot nu toe sprake is van gebruikelijke handelwijzen. Deze verwijzing zou eventueel geheel kunnen worden geschrapt.

2.2.1. Voorts zou kunnen worden gedacht aan een beperking van de geldigheidsduur van autonome EG-maatregelen, ten einde te voorkomen dat het Douanewetboek wordt uitgehold.

Artikel 4

2.3. Deze bepaling dient op grond van de ontwikkelingen die inmiddels hebben plaatsgevonden, zonder meer te worden geschrapt.

Artikel 5, punt 16

2.4. Het gebruik van in het vrije verkeer gebrachte goederen wordt hier niet expliciet genoemd. Aangezien het hierbij over het algemeen gaat om een beperking van het gebruik van in het vrije verkeer gebrachte goederen onder douanetoezicht, zou ook dit begrip in de lijst moeten worden opgenomen. Voorts ontbreekt nog een douaneregeling voor bevoorrading aan boord.

Na artikel 5 (nieuw artikel)

2.5. Het Comité adviseert een bijkomende en als volgt luidend artikel toe te voegen:

„In afzonderlijke gevallen kunnen met de aangevers afspraken worden gemaakt waardoor de douanebehandeling wordt vereenvoudigd. Deze vereenvoudigingen zijn slechts dan toelaatbaar wanneer hierdoor de hoogte van de in totaal te betalen rechten en heffingen bij invoer niet wordt gewijzigd en aan de concurrentie geen afbreuk wordt gedaan.”

Artikel 6

2.6. De bepaling dat iedere persoon zich voor het vervullen van de in de douanewetgeving vastgestelde handelingen en formaliteiten bij de douane-autoriteiten kan laten vertegenwoordigen, kan de goedkeuring van het Comité wegdragen. Welke gevolgen deze vertegenwoordiging op het stuk van het douane- en het belastingrecht heeft, dient evenwel expliciet te worden verduidelijkt.

Artikel 6, lid 1

2.7. Het voorbehoud t.a.v. Titel VII, hoofdstuk 3, dient nader te worden toegelicht; een oplossing zou ook kunnen zijn, *expressis verbis* naar artikel 249 te verwijzen.

Artikel 7, lid 2, eerste zin

2.8. Hier zou het volgende moeten worden toegevoegd: „... en de verzoeker worden meegedeeld”. Voor de verzoeker is niet alleen van belang dat het besluit is genomen, hij moet hiervan ook op de hoogte worden gesteld.

Artikel 7, lid 2, tweede zin

2.9. Ten einde te voorkomen dat een besluit over een schriftelijk verzoek alleen mondeling — eventueel zonder informatie te verstrekken over de ter beschikking staande rechtsmiddelen — wordt genomen, zou het volgende moeten worden toegevoegd: „... en de verzoeker schriftelijk worden meegedeeld.”

Artikelen 9 t/m 11

2.10. Ten behoeve van een uniforme toepassing van het recht is het principieel wenselijk, een voor alle lidstaten bindende regeling inzake nietigheid, nietigverklaring en intrekking van besluiten op douanegebied uit te vaardigen. Het Comité wijst er evenwel op dat een dergelijke regeling nog meer dan b.v. Verordening (EGG) nr. 1430/79 (terugbetaling en kwijtschelding) en nr. 1697/79 (navordering van rechten) implicaties heeft voor het belasting- en het administratief recht van de lidstaten en dat hierdoor tot dusverre uniforme nationale rechtsstelsels worden gesplitst. De taak van degenen die het recht toepassen, zou door een algemene regeling van de rechtsgevolgen van administratieve handelingen van de douane-autoriteiten eventueel worden bemoeilijkt i.p.v. te worden vereenvoudigd.

Artikel 10, lid 1b

2.11. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de „specifieke” en de „plaatselijke” bevoegdheid van een autoriteit. Aangezien ervan moet worden uitgegaan dat in dit artikel in tegenstelling tot artikel 9 de „plaatselijke” bevoegdheid van een douane-autoriteit wordt bedoeld, zou vóór het woord „bevoegd” het woord „plaatselijk” moeten worden ingevoegd.

Artikel 11, lid 3

2.12. Dit lid zou zonder meer moeten komen te vervallen. De vraag, in hoeverre een besluit vanuit economisch oogpunt nog gerechtvaardigd is, mag niet aan de beoordeling van de douane-autoriteiten worden overgelaten. Of iets uit economisch oogpunt gerechtvaardigd is, dient primair door de ondernemer te worden bepaald.

Artikel 12, lid 1, tweede alinea

2.13. Een verzoek zou slechts na ruggespraak met de douane-autoriteiten afgewezen moeten kunnen worden. In dit verband dient het begrip „voorgenomen commerciële transactie” ruim geïnterpreteerd te worden.

Artikel 12, lid 2, tweede zin

2.13.1. De kosten die de aanvrager in rekening worden gebracht, moeten concreet worden genoemd en beperkt blijven tot kosten van analyses, expertises e.d. Gebeurt dit niet, dan zou de douane-autoriteit op dit punt vrijwel geheel naar eigen goeddunken kunnen handelen.

Artikel 13, lid 3

2.14. Deze bepalingen zouden in strijd kunnen zijn met de algemene beginselen van nietigheid overeenkomstig artikel 9. In dit artikel is namelijk bepaald dat een bindende tariefinlichting van de douane die op grond

van onjuiste of onvolledige gegevens is verstrekt, niet nietig kan zijn. Overeenkomstig artikel 10 kan de inlichting alleen maar nietig worden verklaard; de nietigverklaring geldt dan met ingang van de datum waarop het nietig verklaarde besluit werd genomen.

2.14.1. De Commissie gaat er in haar voorstel terecht van uit, dat een besluit slechts dan ten gevolge van nietigheid niet meer geldt, wanneer op grond van bijzondere omstandigheden blijkt dat de autoriteit op het desbetreffende gebied niet bevoegd was. Het verstreken van een bindende tariefinlichting waarbij onjuiste of onvolledige gegevens werden verschaft, dient evenwel niet als een dergelijk omstandigheid te worden beschouwd, aangezien de aangever zich er niet perse van bewust behoeft te zijn dat hij onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt. Hij kan er in zoverre vooreerst van uitgaan dat de bindende tariefinlichting van de douane geldig is.

Artikel 13, lid 5, tweede alinea

2.15. Deze alinea zou zonder meer moeten worden geschrapt. Gebeurt dit niet, dan zou er een aanzienlijke rechtsonzekerheid kunnen ontstaan omtrent de mogelijkheid om zich gedurende 6 maanden na kennisgeving te goeder trouw op bindende inlichtingen te kunnen beroepen. De derde alinea moet dienovereenkomstig worden aangepast.

Artikel 14, eerste alinea

2.16. De vraag of controlemaatregelen nodig zijn, zou aan de hand van objectieve criteria moeten worden beoordeeld en niet aan de subjectieve beoordeling van de douane-autoriteiten mogen worden overgelaten. Er zou derhalve mee kunnen worden volstaan, alleen van „noodzakelijke” controlemaatregelen te spreken en de woorden „die zij... nodig achten” te schrappen. De zin zou als volgt komen te luiden: „... alle voor de correcte toepassing van de douanewetgeving noodzakelijke controlemaatregelen te nemen.”

Artikel 17

2.17. Het Comité stemt nadrukkelijk in met het feit dat een uniforme termijn voor het bewaren van de bescheiden is vastgelegd.

Artikelen 22 t/m 27 „Oorsprong”

2.18. De in dit verband voorgestelde regelingen kunnen — behoudens de volgende opmerkingen — principieel de goedkeuring van het Comité wegdragen.

Artikelen 23 en 24

2.19. Qua structuur van de tekst is het niet erg zinvol, de „goederen die geheel in een land zijn verkregen” dan wel „gewonnen” in twee artikelen apart te behandelen

i.p.v. in één artikel zoals tot dusverre het geval was [nl. in Verordening (EEG) nr. 802/68, art. 4]. Derhalve wordt geadviseerd, artikel 24 over te hevelen naar artikel 23, lid 2, en van het huidige lid 2 van artikel 23 artikel 24 te maken.

Artikel 24, sub i)

2.20. In beginsel zou het opstellen van een wetboek geen aanleiding mogen zijn om inhoudelijke wijzigingen aan te brengen. Desalniettemin zou het zinvol zijn, de bepaling inzake de „oorsprong van artikelen die niet meer in gebruik zijn”, meer op de praktijk af te stemmen. De oorsprong van deze artikelen wordt thans alleen dan vastgesteld, wanneer deze „slechts voor de terugwinning van de grondstoffen kunnen dienen”. De oorsprong van autobanden die van een nieuw loopvlak zullen worden voorzien of van gesloopte autoonderdelen die bestemd zijn om als reserve-onderdelen verder gebruikt te worden, is dan ook in de praktijk vrijwel niet te achterhalen. Derhalve zou ofwel het laatste deel van de zin geheel moeten worden geschrapt, ofwel in elk geval het woord „slechts”.

Artikel 27, tweede alinea, sub b)

2.21. Het vastleggen van regels inzake de oorsprong in het geval van door de Gemeenschap unilateraal vastgestelde preferentiële tariefmaatregelen volgens de procedure van het Comité Douanewetboek is, gezien het handelspolitieke karakter van deze regels, niet erg doelmatig. Aangezien het Comité Douanewetboek voortaan — als de Commissie haar zin krijgt — alleen nog maar een raadgevende taak zal hebben, zou dit betekenen dat de Commissie een handelsbeleid zou kunnen voeren zonder medewerking van een politiek verantwoordelijk orgaan van de Gemeenschap. De preferentiële maatregelen van de Gemeenschap moeten worden vastgesteld middels daartoe strekkende verordeningen van de Raad; dit moet dus ook voor de bijbehorende regels van oorsprong het geval zijn.

Hoofdstuk 3

Artikelen 28 t/m 36 „Douanewaarde van goederen”

2.22. De voorschriften inzake de douanewaarde van goederen omvatten — soms inhoudelijk ongewijzigd, redactioneel herzien en duidelijker gestructureerd, resp. begrijpelijker en korter geformuleerd — de bepalingen van Verordening (EEG) nr. 1224/80 (Verordening inzake de douanewaarde). De Commissie heeft zich in dit verband beperkt tot de basisregels voor de waardebepaling; blijkbaar is het de bedoeling dat de afzonderlijke regels d.m.v. een uitvoeringsverordening wordt vastgesteld. Het Comité stemt in met deze procedure, aangezien namelijk in geval van een woordelijk overnemen van de vigerende verordening inzake douanewaarde dit wetboek niet meer overzichtelijk zou zijn. In dit verband zij echter gememoreerd dat de leden van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel (GATT) er in 1980 op hebben gestaan dat het wetboek van

de GATT inzake de douanewaarde woordelijk werd overgenomen ten einde afwijkingen door gewijzigde nationale formuleringen uit te sluiten.

Artikel 29

2.23. Dit artikel komt overeen met het bestaande artikel 3 van de verordening inzake de douanewaarde; in lid 2a en 2b is het woord „importeur” vervangen door het begrip „aangever”. Deze definitie is duidelijker en de rechtspositie van deze persoon wordt hierdoor beter omschreven.

Artikel 30

2.24. Door de artikelen 2 t/m 7 van de verordening inzake de douanewaarde bijeen te voegen, is de wetstekst begrijpelijker geworden. Artikel 6 van deze verordening is aanzienlijk ingekort; ten aanzien hiervan kan pas een definitief standpunt worden bepaald als de nog uit te vaardigen uitvoeringsbepalingen bekend zijn.

Artikel 31, lid 1, eerste gedachtenstreepje

2.25. Het Comité stemt er nadrukkelijk mee in dat artikel VII van het GATT-wetboek als beginsel dient te worden gehanteerd.

Artikel 33

2.26. In dit artikel zijn alle in de huidige artikelen 3, 8 en 15 genoemde elementen die niet tot de douanewaarde behoren, samengevat. Het geheel wordt hiervoor overzichtelijker en de formulering duidelijker.

Het Comité is van oordeel dat bovendien het volgende moet worden toegevoegd: Plaats van binnenkomst.

2.27. Wat ontbreekt, is een definitie die overeenkomt met artikel 14 van de verordening inzake de douanewaarde. Een dergelijke definitie is evenwel noodzakelijk, aangezien de verdragsluitende partijen krachtens het GATT-wetboek inzake de douanewaarde zelf mogen bepalen, of en in hoeverre de vrachtprijs bij het bepalen van de douanewaarde wordt meegerekend. Gezien het feit dat de EG autonoom is, zou dit wettelijk moeten worden gedefinieerd.

Artikel 43, eerste alinea

2.28. De volgende zin zou aan de bepaling moeten worden toegevoegd:

„Daartoe kan een internationaal erkend handelsdocument worden gebruikt.”

Artikel 43, tweede alinea

2.29. De lijst van aan te brengen goederen behoeft geenszins de vermeldingen te bevatten die voor een

nauwkeurige identificatie van de goederen noodzakelijk zijn. Het is voldoende wanneer aan de hand hiervan kan worden bepaald om wat voor goederen het gaat.

Artikel 60

2.30. Het Comité stelt voor, een als volgt luidend derde lid toe te voegen:

„De schriftelijke aangifte mag uitsluitend worden ingevuld en ingediend door de aangever of diens vertegenwoordiger. Deze aangifte mag niet door de douane-autoriteiten worden ingevuld of gecompleteerd.”

Artikel 63, eerste alinea

2.31. Het lijkt overbodig een wijziging van de aangifte aan het oordeel van de douane-autoriteiten over te laten, aangezien in de tweede alinea reeds mogelijke redenen voor een weigering zijn vermeld. Het eerste gedeelte van de zin zou derhalve als volgt moeten komen te luiden: „de aangever wordt, op zijn verzoek, gemachtigd...”

Artikel 68, lid 1

2.32. Het Comité stelt voor, de volgende zin toe te voegen: „De bevindingen bij het onderzoek van de goederen dienen door de douane schriftelijk te worden vastgelegd.” Deze precisering komt de rechtszekerheid ten goede, aangezien bepaalde feiten — zowel door de douane-autoriteiten als door de aangever — alleen aan de hand van een schriftelijk verslag geverifieerd of eventueel bewezen kunnen worden.

Artikel 85, tweede gedachtenstreepje

2.33. Deze zin zou als volgt moeten komen te luiden: „— indien zulks uit het oogpunt van de economische betekenis van de transactie noodzakelijk is.”

2.33.1. In de huidige formulering wordt uitsluitend rekening gehouden met de belangen van de douane-autoriteiten. In het belang van beide partijen zou een zodanige formulering moeten worden gekozen dat alleen op basis van het criterium „economische betekenis” wordt bepaald of een vergunning wordt afgegeven. De controlemogelijkheden van de douane-autoriteiten worden hierdoor in het geheel niet aangetast.

Artikelen 90 t/m 94 „Extern douanevervoer”

2.34. In het Douanewetboek zijn alleen de meest fundamentele beginselen van het douanevervoer opgenomen; er zijn geen fundamentele wijzigingen t.o.v. de vigerende regeling. Derhalve dient alleen het volgende te worden opgemerkt:

Artikel 90, lid 3

2.35. Ten einde deze bepaling begrijpelijker te maken, dient er expliciet op te worden gewezen dat het bij de hier bedoelde regelingen gaat om de regelingen zoals vermeld in artikel 83, lid 1, tweede t/m vijfde gedachtenstreepje. Voorts zou kunnen worden overwogen om aan deze bepaling de volgende zin toe te voegen: „In bepaalde gevallen kunnen de goederen bij wijze van alternatief ook onder de regeling douanevervoer worden vervoerd.”

Artikel 91

2.36. De Italiaanse vertaling van dit artikel zou aan de andere talen moeten worden aangepast.

Artikel 92, lid 1

2.37. In bepaalde gevallen zou moeten worden kunnen afgeweken van de verplichting om een zekerheid te stellen. Dit lid zou derhalve qua formulering moeten worden aangepast aan de op 1 januari 1993 van kracht wordende verordening van de Raad inzake communautair douanevervoer [(EEG) nr. 2726/90 van 17 september 1990].

Artikelen 111 t/m 160 „Veredeling, behandeling, invoer”

2.38. Daar het hier om een wetboek gaat, zijn logischerwijze alleen de fundamentele beginselen van deze douaneregelingen vastgelegd. In dit opzicht kunnen in principe geen afwijkingen van het bestaande recht worden vastgesteld. De toepassing van het recht hangt uit de aard der zaak verregaand af van de uitvoeringsbepalingen. Bij voorbaat zij reeds op het volgende gewezen:

Artikel 117, lid 1

2.39. Door de in dit lid gebruikte formulering zou ten onrechte de indruk kunnen ontstaan als zouden er ten aanzien van de verplichting tot wederuitvoer van goederen in ongewijzigde staat of van veredelingsprodukten geen uitzonderingen mogelijk zijn. Om een en ander bij voorbaat te verduidelijken, zou er in het Douanewetboek expliciet op moeten worden gewezen dat het mogelijk is om dergelijke goederen zonder speciale toestemming van de douane-autoriteiten in het vrije verkeer te brengen, indien de douanerechten en heffingen zijn voldaan en compenserende rente wordt betaald over de douaneschuld waarvoor uitstel van betaling is verleend.

Artikel 117, lid 3

2.40. De gevallen waarin en de voorwaarden waaronder de goederen in ongewijzigde staat of de veredelingsprodukten worden geacht in het vrije verkeer te zijn gebracht, zouden niet volgens de procedure van het Comité moeten worden vastgesteld, maar in het wetboek zelf geregeld moeten worden.

Artikel 137, eerste alinea

2.41. In deze alinea zouden de woorden „... zij het onmogelijk achten ...” moeten worden geschrapt. Of identificatie van de goederen onmogelijk is, dient veel eerder aan de hand van objectieve criteria te worden bepaald. Overigens is het nog de vraag of in de praktijk gevallen voorkomen waarin identificatie van goederen niet mogelijk is. Zelfs in moeilijke gevallen kan de identificatie aan de hand van gedetailleerde beschrijvingen van de goederen, foto's enz. plaatsvinden.

Artikel 163 „Intern douanevervoer”

2.42. Hoe de regeling van het intern douanevervoer er uiteindelijk komt uit te zien, hangt in wezen af van de mate waarin de interne markt op het tijdstip waarop het Douanewetboek van kracht wordt, zal zijn verwezenlijkt. Gezien de huidige stand van zaken kan niet worden uitgesloten dat de intracommunautaire handel ook in de toekomst nog een met de bestaande T2-regeling vergelijkbare procedure zal vergen. Pas wanneer de beslissing hierover is gevallen, kunnen de rol en het belang van het intern douanevervoer in het Douanewetboek worden vastgelegd.

Artikel 163, lid 1

2.43. Ten einde de bijzondere aspecten van het vervoer over zee in aanmerking te nemen (geen controlemaatregelen in de gebruikelijke omvang), zou de tekst moeten worden aangevuld met de bepaling dat goederen die binnen het douanegebied van de Gemeenschap tussen twee havens over zee worden vervoerd, als niet-communautaire goederen worden beschouwd, tenzij wordt aangetoond dat het wél communautaire goederen zijn.

Artikel 164

2.44. Naar analogie van de vigerende Verordening (EEG) nr. 2504/88 inzake vrije zones en vrije entrepots zou sub a) als volgt moeten worden geformuleerd:

„a) niet-communautaire goederen in verband met de toepassing van de rechten bij invoer en van de handelspolitieke maatregelen bij invoer worden geacht zich niet op het douanegebied van de Gemeenschap te bevinden, voor zover zij niet in het vrije verkeer worden gebracht of onder een andere douaneregeling worden geplaatst;”

Voorts zou in een bijkomende alinea moeten worden gepreciseerd dat in een vrije zone of een vrij entrepot douaneformaliteiten en controlemaatregelen i.v.m. goederen die een vrije zone of vrij entrepot binnenkomen, erin verblijven en verlaten, uitsluitend overeenkomstig de bepalingen van deze alinea mogen worden verricht c.q. toegepast.

Artikelen 186 t/m 197 „Zekerheidstelling voor het bedrag van de douaneschuld”

2.45. Gezien het relatief beperkte belang van de zekerheidstelling zijn de voorschriften ter zake te uitvoerig. Een groot gedeelte hiervan zou in de uitvoeringsbepalingen kunnen worden opgenomen.

Artikel 192, derde alinea

2.46. De weigering om een borg te erkennen, zou niet van toepassing moeten zijn op kredietinstellingen en verzekeringsmaatschappijen.

Artikel 193, tweede alinea

2.47. Analooq met de opmerking over artikel 192, zou de weigering van de voorgestelde wijze van zekerheidstelling eveneens niet voor kredietinstellingen en verzekeringsmaatschappijen moeten gelden.

Artikelen 214 t/m 218 „Boeking van het bedrag van de douaneschuld”

2.48. De voorschriften komen in beginsel overeen met het vigerende recht en geven in zoverre inhoudelijk geen aanleiding tot aanmerkingen. In de praktijk is evenwel gebleken dat de tot nu toe geldende en in het Douanewetboek overgenomen termijnen vaak te krap zijn (b.v. bij periodieke afrekeningen) om juiste en volledige aangiften bij de douane-autoriteit te kunnen indienen en om deze aangiften vervolgens te kunnen controleren.

2.48.1. Het is te verwachten dat voortaan op grotere schaal gebruik zal worden gemaakt van de mogelijkheid om periodieke of gegroepeerde aangiften in te dienen. Het Comité stelt derhalve voor, nog eens na te gaan of de genoemde termijnen adequaat zijn.

Artikelen 233 t/m 239 „Terugbetaling en kwijtschelding van rechten”

2.49. De belangrijkste voorschriften van Verordening (EEG) nr. 1430/79 van 2 juli 1979 zijn korter en duidelijker geformuleerd in het wetboek opgenomen. Er moet evenwel voor worden gezorgd dat de globalisering van diverse redenen voor terugbetaling in artikel 237, lid 1, ook de redenen omvat die in de thans geldende verordening nog afzonderlijk worden genoemd (met name de artt. 10 t/m 12).

Artikelen 241 t/m 252 „Recht op beroep”

2.50. In het voorstel voor een verordening inzake het Douanewetboek zijn voorschriften opgenomen die reeds geharmoniseerd zijn. Dit geldt echter niet voor de artikelen 241 t/m 252 waarin een rechtsgebied wordt behandeld dat door middel van de codificatie voor het eerst geharmoniseerd zal worden. De harmonisering

van het recht op beroep is evenwel niet alleen een geval apart omdat de nationale procedures soms zeer uiteenlopend zijn, maar ook omdat deze vaak tegelijkertijd van toepassing zijn op het gehele nationale administratief of belastingrecht. Door het recht op beroep uitsluitend op het gebied van douanewetgeving te harmoniseren, worden tot dusverre uniforme nationale regelingen inzake het recht op beroep gesplitst. Bij de bepaling van de lengte van de termijnen voor het instellen van beroep zou rekening moeten worden gehouden met de grootte van en het grote aantal talen in de Europese Gemeenschap.

Artikel 242, lid 3

2.51. Het is de vraag of het zinvol is, termijnen vast te stellen voor het instellen van beroep in het geval van besluiten die niet zijn bekend gemaakt of waarvan geen kennis is gegeven. Om tegen een besluit beroep aan te kunnen tekenen, moet dit bekend zijn gemaakt of moet hiervan kennis zijn gegeven. Bijgevolg zou ook het vaststellen van termijnen voor het aantekenen van beroep onder deze premisse moeten geschieden. Het Comité suggereert derhalve lid 3 zonder meer te schrappen.

Artikel 243, tweede alinea

2.52. In geval van twijfel aan de conformiteit van een besluit met de douanewetgeving zouden de douane-autoriteiten de tenuitvoerlegging hiervan niet alleen „kunnen” maar zelfs „moeten” opschorten. Het zou bovendien wenzelijk zijn in een bijkomende bepaling vast te stellen dat de tenuitvoerlegging van een besluit ook wordt opgeschort, wanneer dit voor de betrokken persoon onbillijke gevolgen zou hebben die niet door primerende openbare belangen gewettigd zijn.

Artikelen 250 t/m 252 „Overige bepalingen met betrekking tot het recht op beroep”

2.53. Het lijkt noodzakelijk een bepaling in te voegen dat nationaal recht met inachtneming van de voorschriften van de artikelen 241 t/m 249 van toepassing blijft. Zonder een dergelijke verwijzing zou namelijk op grond van de in artikel 1, lid 1, tweede alinea, genoemde beperkingen, nationaal recht niet van toepassing zijn.

Artikelen 253 t/m 255 „Comité Douanewetboek”

2.54. Gezien het fundamentele belang van dit voorschrift is dit reeds in paragraaf 1.4.3 van de „Algemene opmerkingen” aan de orde gekomen.

Voorstel voor een verordening EEG van de Raad ter vaststelling van de gevallen waarin en de bijzondere voorwaarden waaronder van de regeling tijdelijke invoer met volledige vrijstelling van de rechten bij invoer gebruik kan worden gemaakt

De belangrijkste voorschriften van de vigerende verordeningen zijn in gecomprimeerde vorm voor het grootste deel overgenomen. Het Comité vraagt zich evenwel af, waarom de soms zeer gedetailleerde regelingen recht-

streeks in een verordening van de Raad dienen te worden opgenomen, ofschoon zij eerder het karakter van uitvoeringsbepalingen hebben.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad betreffende de afschaffing van de controles en formaliteiten die van toepassing zijn op de handbagage en de geregistreerde bagage van passagiers op intracommunautaire vluchten en op de bagage van passagiers bij intracommunautaire zeereizen

(91/C 60/04)

De Raad heeft op 6 september 1990 besloten, overeenkomstig artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Giacomelli.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het Comité stemt in met dit voorstel voor een verordening die het beschouwt als één van de maatregelen die genomen moeten worden om het vrije verkeer van goederen — dat in het onderhavige geval nauw verweven is met het vrij verkeer van personen — te kunnen waarborgen in een ruimte zonder binnengrenzen, nl. binnen de interne markt die, overeenkomstig artikel 8 A van het Verdrag, zoals gewijzigd bij de Europese Akte, op 31 december 1992 voltooid moet zijn.

In beginsel moet het goederenverkeer binnen de toekomstige interne markt op dezelfde wijze en onder dezelfde omstandigheden kunnen plaatsvinden als binnen een lid-staat.

Het zou zelfs wenselijk zijn dat de Gemeenschap, in haar streven naar het verwezenlijken van een grote Europese Economische Ruimte en de contacten die zij daartoe onderhoudt, met de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) onderhandelt over het toekennen van soortgelijke faciliteiten, zodat de meeste

Europese burgers niet langer de soms willekeurige pietluttige behandeling behoeven te ondergaan waar zij maar al te vaak terecht over klagen tijdens de controle van hun bagage. Afschaffing van de controle op reizigersbagage óók voor de EVA-landen zou vooral gerechtvaardigd zijn daar op betrekkelijk korte trajecten binnen de Gemeenschap vaak gebruik gemaakt moet worden van vluchten of overtochten die beginnen of eindigen in (lucht-)havens buiten de Gemeenschap of waarbij (lucht-)havens buiten de Gemeenschap worden aangedaan.

1.2. Het Comité juicht dit voorstel voor een verordening vooral toe als maatregel bij uitstek om bij de burger van Europa het besef van de voordelen van een interne markt zonder grenzen te doen groeien.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Dit neemt niet weg dat de lucht- en zeehavens binnen de interne markt de bijzonderheid vertonen, dat zij al naar het geval als een binnen- of als een bui-

tengrens van de Gemeenschap beschouwd kunnen worden.

Ook al zal, wanneer de bouw van de Kanaaltunnel voltooid is, de spoorverbinding tussen Groot-Brittannië en het vasteland beschouwd worden als een route over land, die buiten het toepassingsgebied van deze verordening zou vallen, toch zouden de daarin vastgelegde beginselen er wel voor moeten gelden.

2.2. Volgens het in de inleiding genoemde beginsel moet het vrije verkeer in de toekomst met zich meebrengen dat handbagage en geregistreerde bagage van reizigers op intracommunautaire vluchten en bagage van reizigers op intracommunautaire zeereizen niet meer worden gecontroleerd

2.3. Aangezien nadere toelichting ontbreekt, wordt verondersteld dat deze regel geldt voor alle reizigers, zonder dat een onderscheid wordt gemaakt tussen onderdanen en niet-onderdanen van een lid-staat of tussen ingezetenen en niet-ingezetenen van de EG. De voorgestelde maatregelen gelden alleen voor bagage of die bagage al dan niet gecontroleerd moet worden, hangt af van de afgelegde weg. De Commissie wil bagagecontrole afschaffen bij rechtstreekse vluchten of zeereizen tussen lucht- of zeehavens van de EG, met de mogelijkheid binnen de Gemeenschap een andere lucht- of zeehaven aan te doen. Daartegen zou de bagagecontrole wel gehandhaafd moeten worden bij vluchten of zeereizen binnen de Gemeenschap, die op *c.q.* in een niet-EG-haven beginnen of eindigen, of waarbij één of meer havens buiten de Gemeenschap worden aangedaan. Ook de controle op de bagage van reizigers op pleziervaartuigen, die zelf hun route bepalen, zou moeten worden gehandhaafd

2.4. De afschaffing van de controles en formaliteiten zoals omschreven in dit voorstel voor een verordening sluit niet uit dat er in het lucht- en zeevervoer controles om veiligheidsredenen worden verricht.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. *Ad artikel 1*

Het Comité staat volledig achter dit voorstel voor een verordening, waarin in artikel 1 wordt gesteld dat handbagage en geregistreerde bagage van reizigers bij een intracommunautaire vlucht en bagage van reizigers op een intracommunautaire zeereis aan geen enkele controle of formaliteit onderworpen mogen worden, overeenkomstig artikel 8 A, 2e alinea, van het Verdrag waarin het volgende is bepaald

„De interne markt omvat een ruimte zonder binnengrenzen waarin het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal is gewaarborgd volgens de bepalingen van dit Verdrag.”

Het Comité stemt zonder voorbehoud in met dit beginsel en ziet in dat het afschaffen van controles aan de binnengrenzen van de Gemeenschap in de gevallen waar dit voorstel voor een verordening betrekking op heeft,

om vanzelfsprekende redenen geen afbreuk doet aan de instandhouding van de onontbeerlijke veiligheidscontroles.

3.2. *Ad artikel 3*

In artikel 3 wordt bepaald in welke specifieke gevallen wordt afgeweken van de in artikel 1 vastgelegde regel dat de bagage van reizigers bij intracommunautaire vluchten of op intracommunautaire zeereizen niet wordt gecontroleerd. Hieruit valt af te leiden dat de bagagecontrole bij trajecten tussen twee EG-luchthavens waarbij de vluchten in een niet-EG-luchthaven beginnen of eindigen, bij vertrek steeds op de eerste en bij aankomst steeds op de laatste EG-luchthaven moet plaatsvinden. Het Comité acht deze regel volledig gerechtvaardigd omwille van de technische uitvoerbaarheid. De in de toelichting bij dit voorstel voor een verordening genoemde alternatieven komen wellicht meer overeen met het beginsel van artikel 1, maar zouden grote vertragingen veroorzaken in het luchtvervoer. Het staat buiten kijf dat de economische gevolgen van die vertragingen minder te rijmen vallen met de doelstellingen van de interne markt dan de voorgestelde afwijkende bepalingen.

Het Comité is echter van mening dat alle gevallen die niet vallen onder de bepalingen van artikel 1, in de tekst van de verordening uitdrukkelijk moeten worden geregeld (bijvoorbeeld het geval van een vlucht, die binnen het douanegebied van de Gemeenschap voortgezet wordt met één en hetzelfde vliegtuig, terwijl in artikel 2 een vlucht omschreven wordt als „de beweging van een luchtvaartuig tussen twee luchthavens zonder tussenstop”). De opmerking in artikel 3 dat de verordening in bepaalde gevallen niet van toepassing is, is alleen niet voldoende voor een juiste juridische interpretatie van de tekst.

3.3 *Ad artikel 4*

Aangezien het hier gaat om de verenigbaarheid van de beginselen van de interne markt, gelden de opmerkingen over artikel 3 ook voor artikel 4.

3.4. *Ad artikel 5*

Artikel 5 bepaalt dat het bij artikel 42 van Verordening (EEG) nr. 2726/90 van de Raad van 17 september 1990 ingestelde „Comité Communautair Douanevervoer” bevoegd is voor de toepassing van de artikelen 6 en 7. Dit comité wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie en is samengesteld uit vertegenwoordigers van de lid-staten.

3.5 *Ad artikel 6*

Bedoeld comité kan elk vraagstuk betreffende de toepassing van dit voorstel voor een verordening onderzoeken.

3.6. *Ad artikel 7*

Krachtens artikel 7 stelt de Commissie, na raadpleging van bovengenoemd comité, de bepalingen vast die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de verordening. De Commissie zal — aldus artikel 7 — „zoveel mogelijk rekening houden” met het door dit comité uitgebrachte advies.

Impliciet betekent dit, dat bedoeld comité (en dus de lid-staten) niet meer dan een raadgevende rol speelt bij het vastleggen van de uitvoeringsbepalingen. Mocht evenwel blijken dat die uitvoeringsbepalingen van een EG-verordening gevolgen zouden kunnen hebben voor de nog steeds onder nationale bevoegdheid vallende bestuurs- en organisatorische structuren van lid-staten, dan zou het wenselijk zijn dat de lid-staten méér dan een raadgevende rol toebedeeld krijgen: zij zouden zichzelf het recht moeten laten toekennen actief aan de vastlegging van die uitvoeringsbepalingen deel te nemen.

4. *Aanhangsel: aanvullende overwegingen*

Het Comité vestigt in de context van dit advies de aandacht op het geval van geregistreerde bagage die

wordt vervoerd per schip, vliegtuig of trein, waarbij tijdens het vervoer als het ware overslag van de bagage plaatsvindt en er zich een onderbreking van de begeleiding van de bagage door de eigenaar ervan, voordoet.

Aangezien een internationale regeling waardoor b.v. het aanbrengen van genormaliseerde en nauwkeurige etiketten verplicht wordt gesteld, ontbreekt, komt het maar al te vaak voor dat die geregistreerde bagage tijdens het overladen aan de douanecontrole ontsnapt. Wanneer dergelijke overslag plaatsvindt in treinen, of aan boord van vliegtuigen of schepen die een traject afleggen binnen het grondgebied van de Gemeenschap, dan gelden daarvoor de vervoersvoorwaarden van de interne markt.

Op grond van het voorafgaande stelt de Afdeling voor, dat de bevoegde autoriteiten en met name de internationale Douaneraad zich buigen over het vraagstuk van de „begeleidingsbreuk”, zodat er voor de bedoelde bagage registratiebewijzen en speciale etiketten ingevoerd worden waardoor de opeenvolgende vervoerders gedwongen worden zich aan de douaneformaliteiten en -controles te houden.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot standaardisering en rationalisering van de verslagen over de toepassing van bepaalde richtlijnen op milieugebied ⁽¹⁾

(91/C 60/05)

De Raad heeft op 16 augustus 1990 besloten, overeenkomstig artikel 130 S van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 4 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer van Dam.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Met het voorstel wordt beoogd de verplichtingen van de lid-staten inzake verslaggeving op milieugebied systematischer en samenhangender te maken. Daartoe voorziet het voorstel in het volgende schema:

1.1. Op basis van een door de Commissie voor elk compartiment (water, lucht, afval, natuur) opgestelde vragenlijst moeten de lid-staten de desbetreffende informatie aan de Commissie verstrekken. De vragenlijsten worden verspreid verzonden, zodat de nationale administraties deze niet allemaal in hetzelfde jaar moeten beantwoorden.

1.2. Op basis van de ontvangen antwoorden stelt de Commissie afwisselend voor elk compartiment een verslag op over de tenuitvoerlegging van de richtlijnen.

2. Langs de aangegeven weg moet worden voorkomen dat — zoals in de afgelopen jaren voorkwam — nationale verslagen zeer onregelmatig bij de Commissie worden ingediend en de Commissie over onvoldoende materiaal beschikt voor de opstelling van haar verslagen. Uiteindelijk worden zo ook rechtstvorderingen tegen lid-staten wegens het niet-nakomen van hun verplichtingen vermeden.

3. Voor de invoering van dit rapportagesysteem moeten de richtlijnen waarin verplichtingen inzake verslaggeving zijn vervat, worden gewijzigd. Richtlijnen waarin nog niet in bepalingen over verslaggeving is voorzien, moeten op dat punt worden aangevuld. Al bij al gaat het op dit moment om 31 richtlijnen.

4. Het Economisch en Sociaal Comité beoordeelt dit initiatief van de Commissie in positieve zijn. Voor het bepalen van het milieubeleid in de Gemeenschap alsmede voor de beoordeling van de doeltreffendheid van genomen maatregelen en het effect daarvan op het milieu zijn gegevens over de stand van de toepassing van

milieurichtlijnen in de lid-staten onontbeerlijk. Daarom stemt het Comité ook in met het opnemen van een verslagverplichting in de (meestal oudste) richtlijnen waarin deze tot nu toe ontbrak.

5. Het Comité sluit niet uit dat dit rapportagesysteem, waarin nu voor het milieugebied wordt voorzien, na gebleken effectiviteit ook op andere beleidsgebieden van de Gemeenschap waar de rapportage over richtlijnen daartoe aanleiding geeft, wordt ingevoerd.

6. Het Comité beveelt de Commissie aan zich in haar vragenlijsten te bepalen tot die gegevens welke nodig zijn voor het verkrijgen van het nodige inzicht in de toepassing van de richtlijnen, ten einde de last die de verslaggeving legt op de administraties van de lid-staten en van de instellingen en instanties die de gegevens moeten aandragen, tot het strikt nodige te beperken. Het Comité heeft overigens met instemming kennis genomen van het voornemen van de Commissie, over de inhoud van de vragenlijsten overleg met de lid-staten te plegen.

7. Het Comité vestigt de aandacht op het verband tussen het voorliggende voorstel en de vrije toegang tot milieu-informatie. De Commissie is voornemens, in aansluiting op de desbetreffende richtlijn, ook zichzelf aan deze vrije toegang te „onderwerpen”. Het Comité heeft dit in zijn advies van 31 maart 1989 geest ⁽²⁾.

Het Comité acht het van belang dat de Commissie de verhouding tussen haar voorstel over de milieverslagen en de vrije toegang tot milieu-informatie nader aangeeft, vooral met het oog op het voorkomen van dubbel werk.

⁽¹⁾ PB nr C 24 van 29 8 1990, blz 6

⁽²⁾ PB nr C 139 van 5 6 1989

8. Een overeenkomstige behoefte aan afbakening van werkzaamheden doet zich voor ten opzichte van het te vestigen Europese Milieu-Agentschap betreffende het verzamelen van gegevens. Het gaat het Comité erom

dat de verschillende informerende instrumenten waarover de Gemeenschap beschikt op milieugebied zo doelmatig mogelijk worden ingezet.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de communautaire voorschriften inzake de procedures voor het plaatsen van opdrachten door diensten die werkzaam zijn in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie

(91/C 60/06)

De Raad heeft op 4 september 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Kaaris.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

Het Comité stemt onder voorbehoud van de volgende opmerkingen met het richtlijnvoorstel in.

Algemene opmerkingen

1. In december 1989 heeft de Raad Richtlijn 89/665/EEG inzake de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de beroepsprocedures inzake het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken vastgesteld. Deze Richtlijn geldt voor alle door overheidsdiensten geplaatste opdrachten voor levering van goederen en voor het uitvoeren van werken die binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 71/305/EEG en 77/62/EEG vallen. De Richtlijn is niet van toepassing op opdrachten voor levering of voor uitvoering van werken in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie.

2. In zijn advies over het desbetreffende voorstel heeft het Comité zicht op het standpunt gesteld dat het uitvaardigen van EG-voorschriften een zinloze bezigheid blijft als de naleving ervan niet kan worden afge-

dwongen. Het Comité heeft er bij die gelegenheid opnieuw op aangedrongen dat er een uitvoeringsrichtlijn dient te komen waarin aan de volgende drie punten aandacht wordt besteed:

- de Commissie dient samen met de lid-staten uniforme voorschriften uit te werken met betrekking tot termijnen, hoogte van de boetes en administratieve procedures,
- de Commissie moet over dezelfde bevoegdheden beschikken om sancties op te leggen als die waarover de nationale autoriteiten op grond van de uitvoeringsrichtlijn zullen beschikken,
- er dient een arbitrageregeling op EG-niveau te komen ten einde stelselmatig gebruik van de uitermate omslachtige beroepsprocedures voor het Hof van Justitie te vermijden.

3. Onderhavig voorstel van de Commissie is een toe te juichen stap in de goede richting.

4. De beroepsmogelijkheden waarover bedrijven en leveranciers beschikken, lopen momenteel per lid-staat

sterk uiteen. Het Comité is dan ook bijzonder ingenomen met artikel 1 van het richtlijnvoorstel, waarin de Commissie een verantwoord evenwicht heeft weten te vinden tussen de uiteenlopende nationale usances en de behoefte aan enige mate van uniformiteit op EG-niveau m.b.t. de regels inzake toegang tot beroepsmogelijkheden voor een ieder die belang heeft of heeft gehad bij de gunning van een bepaalde opdracht en die als gevolg van een vermeende overtreding is of dreigt te worden gelaedeerd. Deze bepalingen komen sterk overeen met die van Richtlijn 89/665/EEG. Een tweede belangrijke stap vooruit is de bepaling dat de basisgaranties die de verschillende nationale regelingen bieden, gelijkwaardig moeten zijn, alhoewel de juridische status van de beroepsinstanties kan uiteenlopen; op nationaal niveau genomen besluiten moeten altijd vatbaar kunnen zijn voor hoger beroep bij een instantie die de zaak in sommige gevallen kan doorverwijzen naar het Hof van Justitie. Dit is een noodzakelijke maatregel, aangezien de lid-staten in verband met hun uiteenlopende administratieve en juridische beroepsregelingen, procedurevoorschriften, enz. een betrekkelijk grote vrijheid hebben met betrekking tot de praktische tenuitvoerlegging van de richtlijn.

5. Tevens is het Comité zeer ingenomen met artikel 2, waarin de Commissie gehoor heeft gegeven aan zijn verzoek om doeltreffende uitvoeringsbepalingen. Er wordt namelijk onderscheid gemaakt tussen de mogelijkheid om in kort geding zo snel mogelijk voorlopige maatregelen te treffen om de vermeende inbreuk ongedaan te maken, en de mogelijkheid om onwettige besluiten nietig te verklaren of discriminerende technische en financiële specificaties in oproepen tot inschrijving te doen verwijderen. Het Comité is voorts ingenomen met de bepaling dat aan personen die als gevolg van de inbreuk schade hebben geleden, schadevergoeding kan worden toegekend. Het stelt tot zijn tevredenheid vast dat bij met het opstellen van een offerte samenhangende schadeclaims door de betrokkene alleen moet worden aangetoond dat de overtreding de kansen om de opdracht in de wacht te slepen, nadelig heeft beïnvloed, maar niet dat de opdracht, bij afwezigheid van de inbreuk, aan de betrokkene zou zijn toegewezen. Het Comité is het eens met het voorstel om als schadevergoeding een norm van 1% van de waarde van de opdracht te hanteren.

6. In hoofdstuk 3 van de ontwerp-richtlijn wordt een correctiemechanisme voorgesteld dat volledig aansluit bij het in Richtlijn 89/665/EEG neergelegde mechanisme: de Commissie heeft het recht om tijdens de aanbestedingsprocedure in te grijpen en de naleving van de communautaire aanbestedingsvoorschriften af te dwingen.

7. Hoofdstuk 4 van het voorstel beantwoordt aan het verzoek van het Comité om een bemiddelingsprocedure. Dit hoofdstuk bevat uitvoerige bepalingen betreffende een dergelijke procedure: een ieder die belang heeft of belang heeft gehad bij de toewijzing van een bepaalde binnen het toepassingsgebied van onderhavige richtlijn vallende opdracht en die door een vermeende overtreding is of dreigt te worden gelaedeerd, kan het initia-

tief nemen tot deze bemiddelingsprocedure. De Commissie of de nationale autoriteiten van een lid-staat moeten evenwel bereid zijn, de zaak voor te leggen aan het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten of, wanneer het de telecommunicatiesector betreft, aan het Raadgevend Comité inzake opdrachten voor de telecommunicatiesector.

8. Het voorstel van de Commissie vertoont echter één ernstige tekortkoming. Het geheel van beroepsmogelijkheden, procedures voor ingrijpen van de Commissie, bemiddelingsprocedures en regelingen voor de toekenning van schadevergoeding komt op losse schroeven te staan door de in de artikelen 4 t/m 10 van hoofdstuk 2 neergelegde alternatieve procedure — de „verificatieprocedure — op basis waarvan aanbestedende diensten die zich aan deze procedure onderwerpen, niet gebonden zijn door de bepalingen betreffende opschorting van de gunningsprocedures of nietigverklaring van wederrechtelijk genomen besluiten, zelfs wanneer de specificaties onwettig zijn. Ofschoon ten aanzien van de aanbestedende diensten de andere voorlopige maatregelen alsook de in artikel 11 beschreven schadevergoedingsregeling nog wel kunnen worden toegepast (b.v. om verdere schade voor de betrokkenen te voorkomen en gelaedeerden schadeloos te stellen), kan een dergelijke regeling ernstige gevolgen hebben voor het effect dat deze richtlijn zal sorteren. Er dienen zwaarwegende motieven te worden aangevoerd voor het voorstel van de Commissie om van de „klassieke” op overheidsdiensten van toepassing zijnde methode af te zien en het de lidstaten — onder nogal vage voorwaarden — toe te staan van zo belangrijke beginselen als opschorting van procedures en nietigverklaring van besluiten af te wijken. De Commissie geeft hiervoor de volgende verklaring: „Uit de voorbereidende werkzaamheden en uit het overleg dat over dit voorstel is gevoerd, is evenwel gebleken dat de specifieke kenmerken van de betrokken nutsbedrijven (...) het noodzakelijk maken dat een bepaalde soepelheid in het voorstel wordt ingebouwd.” Uit juridisch en politiek oogpunt zijn opschorting van aanbestedingsprocedures en nietigverklaring van gunningsbesluiten niet in alle lidstaten aanvaardbaar. Duitsland wordt b.v. genoemd als land waar de in onderhavige ontwerp-richtlijn voorgestelde beroepsvoorschriften zouden kunnen indruisen tegen het in de Duitse grondwet verankerde recht van vrijheid van uitoefening van een beroep of bedrijf. Het Comité is zich ervan bewust dat de kwestie in verband met de rangorde van EG-recht t.o.v. de grondwet van de afzonderlijke lid-staten de afgelopen jaren grote belangstelling heeft gewekt. Zuiver juridisch gezien is deze kwestie niet duidelijk. Zo heeft het Hof van Justitie in zaak nr. 44/79 gesteld dat regelgeving met betrekking tot het bedrijfsleven doorgaans niet als onverenigbaar kan worden beschouwd met het recht van eigendom en de vrijheid van uitoefening van een beroep of bedrijf. Het Duitse *Bundesverfassungsgericht* heeft evenwel in een op 22 november 1986 gewezen arrest zijn algemene voorbehoud ten aanzien van EG-wetgeving opgegeven en gesteld dat het zich van een onafhankelijke toetsing van de EG-wetgeving zal onthouden zolang de Gemeenschap (en in het bijzonder het Hof van Justitie) een doeltreffende bescherming van de grondrechten waarborgt.

9. Het Comité heeft er volledig begrip voor dat de tenuitvoerlegging van de door de Commissie voorgestelde regeling voor sommige lid-staten juridische en politieke moeilijkheden zal opleveren, maar volgens hem moet worden voorkomen dat er, door zich te beroepen op „soepelheid”, in wezen toe wordt bijgedragen dat deze richtlijn van begin af aan geen effect kan sorteren. Zoals de Commissie er zelf op attendeert, door nl. artikel 5 van het Verdrag te citeren, rust op de lid-staten een algemene verplichting om te voorzien in doeltreffende rechtsmiddelen, ten einde ervoor te kunnen zorgen dat rechtstreeks toepasselijke EG-regels worden nageleefd. In zijn arrest in zaak nr. 14/83 baseert het Hof van Justitie zich op artikel 5 om te benadrukken dat de EG-lid-staten verplicht zijn, doeltreffende sancties op te leggen, ten einde te bereiken dat de uit EG-richtlijnen voortvloeiende verbodsbepalingen worden nageleefd. Wordt er vastgehouden aan hoofdstuk 2, dan kan worden gesteld dat dit voorstel nauwelijks aan deze eis voldoet. Daar komt nog bij dat het Comité reeds in zijn van maart 1989 daterend voorgaand advies⁽¹⁾ over de richtlijnen inzake de uitgezonderde sectoren er bij de Commissie op heeft aangedrongen om het aantal niet onder het toepassingsgebied van de richtlijn vallende sectoren zo veel mogelijk te beperken, waarbij het Comité erop wees dat alle overheidssectoren, dan wel sectoren die bijzondere rechten genieten of een monopoliepositie innemen, onder het toepassingsgebied van een richtlijn dienen te vallen, wil men enigszins kunnen hopen dat de richtlijn effect zal sorteren. Gebleken is evenwel dat dit niet is gebeurd, en voor belangrijke sectoren geldt nog steeds dat zij niet onder het toepassingsgebied van deze basisrichtlijnen vallen. Nu in onderhavig voorstel voor een uitvoeringsrichtlijn ruime mogelijkheden worden geboden om de fundamentele uitvoeringsbepalingen te omzeilen, zullen de mogelijkheden van de Gemeenschap om transparantie en een vrije concurrentie te verwezenlijken in een sector waarin een nationale voorkeursbehandeling nog steeds schering en inslag is, louter een illusie blijven.

10. Het Comité kan de opvatting niet onderschrijven dat op basis van verificatie achteraf toegewezen schadevergoedingen een net zo doeltreffend en bruikbaar middel zijn als opschorting van wederrechtelijke procedures voordat deze hebben geresulteerd in het sluiten van nietige overeenkomsten.

Wordt evenwel het standpunt ingenomen dat de optie „verificatie” absoluut noodzakelijk is om deze richtlijn te kunnen vaststellen, dan zou het het Comité danig verontrusten als deze optie niet zo wordt uitgebreid dat deze voor alle aanbestedende diensten in de Gemeenschap geldt.

Volgens het Comité zou de Commissie ervoor moeten zorgen dat ten aanzien van de rechtsbevoegdheid geen verschil wordt gemaakt tussen „openbare” en „particuliere” diensten in de betrokken sectoren.

Een „openbare” dienst van een bepaalde lid-staat zou wel eens niet kunnen ontsnappen aan de toepassing van de beroepsprocedures op nationaal vlak, dikwijls in de

vorm van een door een administratief rechter of een gewone rechter uitgesproken opschorting, terwijl en „particuliere” dienst in een andere lid-staat wel aan een dergelijke opschorting zou ontsnappen.

De facto wordt dit verschil in onderhavig richtlijnvoorstel nog aangescherpt.

Naar het oordeel van het Comité zou het de kwaliteit en samenhang van de richtlijn zeer ten goede komen als de aanbestedende diensten in dezelfde mate gebruik kunnen maken van een uitzondering op artikel 2, indien zij kunnen aantonen dat zij zich hebben gehouden aan de voorschriften van het Verdrag door het verkrijgen van een daartoe strekkend attest voor een tijdvak van de afgelopen 2 jaar dat is afgegeven door een bevoegde en erkende verificateur. Worden artikel 2 en hoofdstuk 2 aldus aan elkaar gekoppeld, dan zou de mogelijkheid tot opschorting van een gunningsprocedure uitsluitend aanwezig zijn in het geval van ondernemingen waarvan bekend is dat zij zich niet aan de EG-voorschriften houden. Een dergelijke aanpak zou zinvol zijn, aangezien hierdoor objectiviteit en gelijkheid voor de wet worden hersteld, en in de plaats zouden komen van de „soepelheid”.

11. Het systeem zou moeten worden aangevuld met een klachten- en beroepsprocedure betreffende de door de verificateurs op te stellen verslagen, ten einde ervoor te zorgen dat de richtlijn in de diverse EG-lid-staten op dezelfde wijze wordt toegepast. De betrokken leveranciers dienen de gelegenheid te krijgen om hun standpunten te verwoorden — desgewenst via hun organisatie — ten aanzien van de nauwkeurigheid en correctheid van de door de verificateurs opgestelde verslagen.

Bijzondere opmerkingen

Over de afzonderlijke artikelen van dit richtlijnvoorstel merkt het Comité het volgende op:

Artikel 1, lid 3

Dit lid zou zodanig moeten worden geformuleerd dat beroepsorganisaties namens hun leden een klacht kunnen indienen.

Artikel 2, lid 2

In dit lid het woord „aspecten” te vervangen door „fasen”.

Artikel 2, lid 7

Het lijkt raadzaam om te preciseren op welke grondslag de waarde wordt berekend bij toekenning van het percentage schadeloosstelling.

Artikel 7

Het Comité zou gaarne zien dat in dit artikel uitdrukkelijk wordt bepaald dat de verificateurs moeten nagaan

⁽¹⁾ PB nr. C 139 van 5. 6. 1989.

of inschrijvers, ongeacht hun land van herkomst, een reële kans is geboden.

Artikel 8, sub c

Het is het Comité niet duidelijk waarom verificateurs oplossingen dienen aan te dragen om overtredingen van

het Verdrag te voorkomen. Dit voorschrift zou kunnen worden geschrapt. Een dergelijke schrapping zou des te logischer zijn, indien wordt ingestemd met een positief verslag van de verificateur als voorwaarde voor de niet-toepassing van artikel 2, zoals in paragraaf 10 in het voorgaande wordt voorgesteld. Bij overtreding van het Verdrag zou eenvoudigweg geen verificatie-attest moeten worden afgegeven.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

François STAEDLIN

Advies inzake het negentiende verslag over het mededingingsbeleid

(91/C 60/07)

De Commissie heeft op 23 juli 1990 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen inzake het negentiende verslag over het mededingingsbeleid.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Bagliano.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 19 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat zonder stemmen tegen (3 onthoudingen) is goedgekeurd.

1. Algemene inleidende opmerkingen

1.1. *Eindelijk over de streep*

Het negentiende verslag over het mededingingsbeleid richt meteen al in het begin de schijnwerpers op het succes dat op de valreep van het nieuwe jaar op het gebied van de controle op concentraties werd behaald.

De verordening dienaangaande werd namelijk op 21 december 1989 goedgekeurd en is sinds 21 september 1990 van kracht.

De tevredenheid die de Commissie niet onder stoelen of banken steekt, kan zeker door het Comité worden gedeeld, ook al blijft het vraagtekens zetten bij de interpretatie en de toepassing van de desbetreffende teksten.

1.2. *De Commissie en het Economisch en Sociaal Comité*

Natuurlijk is tevredenheid over de resultaten in het onder de loep genomen jaar op haar plaats, maar dat mag geen beletsel vormen om — vooral met het oog op de toekomst — kwaliteit, volledigheid, praktische toepasbaarheid, alsmede mogelijke weerslag en gevolgen van die resultaten kritisch te blijven beoordelen.

Anderen en zichzelf voortdurend aan een kritisch onderzoek onderwerpen, kan alleen maar vrucht afwerpen, vooral wanneer dat gebeurt met de oprechte wil, bij het verwezenlijken van de doelstellingen van het actieprogramma ter voltooiing van de interne markt, samen te werken met de Commissie

Het Economisch en Sociaal Comité heeft die instelling en zijn oordeel in dit advies dient dan ook tegen deze

achtergrond te worden gezien: eerder geuite kritiek wordt bekrachtigd, nieuwe voorstellen worden aan de hand gedaan en de Commissie wordt aangemoedigd, t.a.v. het mededingingsbeleid op de door haar ingeslagen weg voort te gaan.

Het Comité neemt kennis van de uitdrukkelijke toezegging dat de voorstellen in het advies over het vorige jaarverslag mede in aanmerking zullen worden genomen bij het uitstippelen van het toekomstige beleid en houdt de Commissie aan die belofte.

1.3. *Globale balans van de mededinging*

De gemeenschappelijke mededingingsregels zijn inmiddels ook op bedrijfstakken als vervoer, telecommunicatie, radio en televisie, alsmede energie van toepassing.

Opmerkelijk tegen die achtergrond is het begrip „globale balans van de mededinging”, dat de Commissie beschouwt als een noodzakelijke maatstaf voor de beoordeling van concrete gevallen.

Het „globale” karakter van de balans, waar het Economisch en Sociaal Comité altijd al op gehamerd heeft, houdt in dat deze niet alleen de gemeenschappelijke en de wereldmarkt omvat, maar ook de samenhang tussen de beleidsvormen van de Gemeenschap, dit alles gezien vanuit een samenhangende, realistische en in geografisch en politiek opzicht globale kijk op het geheel.

1.4. *Hoeveel ruimte is er voor nationale wetgeving over mededinging?*

Uitgangspunt is dat de Verdragsregels betreffende de mededinging rechtstreeks van toepassing zijn op de rechtsorde in de lid-staten. De scheidslijn tussen mededingingsbeleid van de Gemeenschap en nationaal beleid op dat gebied vervaagt echter steeds meer. Weliswaar is de toenadering tussen de nationale wetgevingen en het Gemeenschapsrecht steeds duidelijker zichtbaar (nationale wetten hebben wijzigingen ondergaan; de nieuwe Italiaanse wet komt grotendeels overeen met de geest en de letter van het Verdrag), toch bestaat er nog steeds een „grijze zone” waarbinnen juridische onzekerheid heerst. Die grijze zone moet verdwijnen.

Volgens het Comité zou de Commissie zich hierop moeten beraden en duidelijkheid moeten scheppen: een mogelijkheid is het doen van „mededelingen” over bepaalde gevallen, die als leidraad kunnen dienen voor het bedrijfsleven, maar ook en vooral voor de nationale rechters.

Tussen het bereik van de Gemeenschap en dat van de lid-staten liggen geen onwrikbare en onoverkomelijke grenzen, maar vloeiende lijnen van een mededingingsbeleid dat, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, in harmonie kan en moet blijven met de geest van het Verdrag: het moet gericht zijn op de verwezenlijking van de doelstellingen daarvan en overal in de Gemeenschap coherent worden toegepast.

2. *Specifieke problemen*

2.1. *De distributie*

In het productieproces vormt de distributie van de producten een kwetsbare en ingewikkelde fase, waaraan de Commissie steeds veel aandacht heeft besteed.

Dat laatste blijkt wel uit het grote aantal verordeningen waarmee ontheffingen voor groepen van overeenkomsten worden verleend, ook al omdat er zoveel van dat soort overeenkomsten zijn. In de Gemeenschap is op dat gebied inmiddels een geconsolideerde regelgeving en jurisprudentie tot stand gekomen.

Aangezien ontheffingen voor groepen van overeenkomsten (wat overigens geldt voor alle vrijstellingen overeenkomstig artikel 85.3 van het Verdrag) toegekend worden voor een bepaalde periode, oriënteren de ondernemers in de betrokken sectoren zich tijdens die periode terecht op het in de vrijstellingsverordening vastgelegde juridische kader.

De Commissie lijkt soms echter nog te weifelen en haar beleid te willen bijsturen. Over het waarom en de alternatieven bestaat nog onduidelijkheid.

2.2. *Controle op concentraties*

In de in het *Publikatieblad* van 21 september 1990⁽¹⁾ opnieuw gepubliceerde basisverordening zijn een aantal materiële fouten in de verschillende taalversies verbeterd. In sommige gevallen zijn die verbeteringen nogal belangrijk voor een goed begrip en een juiste interpretatie van de tekst.

Het Comité heeft op 2 juni 1988⁽²⁾ reeds advies over dit onderwerp uitgebracht, maar neemt de gelegenheid te baat, zijn over het geheel genomen gunstige beoordeling te bevestigen, met een aantal slagen om de arm: problemen die alleen bij de praktische toepassing zullen kunnen worden opgelost. Uit de met de verordening opgedane ervaring kan eventueel later blijken dat deze op een aantal punten wijzigingen behoeft.

Het gaat met name om het volgende: de „drempel” voor de „EG-dimensie” is, althans voor de eerste jaren van toepassing, op een hoog niveau vastgesteld. Het is derhalve noodzakelijk dat de criteria en de parameters van nu af aan zowel *qua* tijd als *qua* ruimte in een brede context worden geplaatst. Bij het omschrijven van het begrip „relevante markt” moet dan ook niet alleen worden uitgegaan van de potentiële mededinging in het heden, maar vooral ook van die van de toekomst, niet alleen in de Gemeenschap, maar vooral ook op de wereldmarkt.

Door de voltooiing van de interne markt bestrijkt de markt, geografisch gezien, nu op zijn minste de hele gemeenschappelijke markt, en in een aanzienlijk aantal bedrijfstakken, de wereldmarkt.

⁽¹⁾ PB nr. L 257 van 21. 9. 1990, blz. 14 e.v.

⁽²⁾ PB nr. C 208 van 8. 8. 1988, blz. 11.

2.3. *Dienstensector*

Door middel van sectorspecifieke *ad-hoc*-verordeningen, wordt de werkingssfeer van de mededingingsregels geleidelijk aan uitgebreid tot een groot aantal dienstverlenende sectoren, waarvan de bekendste voorbeelden telecommunicatie en luchtvervoer zijn.

Evenals bij concentraties is evenwel het toepassen van de EG-wetgeving alléén niet voldoende; ook moet dáár ingegrepen worden waar nationale regelingen een struikelblok vormen voor een werkelijk vrije concurrentie op bepaalde gebieden, zoals postdiensten, concessies van de overheid en handelsmonopolies.

2.4. *Steunmaatregelen van de overheid*

Het Comité heeft al meerdere malen met klem erop gewezen dat — ook toegestaan — overheidssteun onder alle omstandigheden doorzichtig en degressief moet zijn.

Dat dit de drijfveer achter en het einddoel van het beleid in de Gemeenschap moet zijn, sluit niet uit dat binnen het voortschrijdende integratieproces in de Gemeenschap overheidssteun in bepaalde — duidelijk omschreven — gevallen nog als „verenigbaar” beschouwd kan worden. De Commissie heeft altijd oog gehad voor moeilijkheden van uitzonderlijke aard in bepaalde bedrijfstakken en bijzondere omstandigheden in een aantal regio's en lid-staten hebben altijd de volle aandacht van de Commissie gehad.

Welke steunmaatregelen onverenigbaar zijn met het Verdrag, is overigens duidelijk afgebakend, als was het maar aan de hand van sectorspecifieke kaderregelingen en de inmiddels opgedane ruime praktijkervaring.

Aangezien de met de voltooiing van de interne markt gepaard gaande veranderingen een enorm aanpassingsvermogen van de economie vergen, is, naast een krachtiger industriebeleid, een „actief” mededingingsbeleid meer dan ooit geboden. Bij de herstructurering van het aanbod op de EG-markt mag niet worden voorbijgegaan aan de gevolgen van de concurrentie van landen buiten de Gemeenschap voor de Gemeenschap in haar geheel en voor sommige lid-staten in het bijzonder.

Voor al kleine en middelgrote bedrijven zullen, als zij 1993 met frisse moed en vanuit een krachtige concurrentiepositie binnen willen gaan, bereid moeten zijn hoge risico's te dragen en grote investeringen te doen.

Het eerste Witboek over steunmaatregelen werd gevolgd door een tweede; alleen al daaruit valt op te maken, hoe moeilijk het is inzicht te krijgen in de omstandigheden in de verschillende lid-staten. Een goed inzicht is een *conditio sine qua non* voor een goed beleid, dat niet alleen aangeeft wat niet mag, maar ook wat wel mag. Om die reden verdienen de soepele houding en, in zekere zin, de zelfkritiek van de Commissie bij het bijwerken en het bijstellen van haar eigen stukken (waarop uiteindelijk de initiatieven binnen het mededingingsbeleid zijn gebaseerd) steun.

De buitengewone conjuncturomstandigheden in bepaalde bedrijfstakken moeten echter, met strenge inachtneming van de Verdragsregels, beoordeeld worden aan de hand van op de toekomst gerichte, realistische maatstaven. Daarbij mag niet vergeten worden dat ook concurrerende bedrijven in landen buiten de Gemeenschap in veel gevallen en in allerlei vormen en gradaties, steun van de overheid ontvangen.

Het Comité staat achter het standpunt van de Commissie dat voor de overheidssector dezelfde regels moeten gelden als voor de particuliere sector. Door de aan die regels te geven inhoud moet echter wel ieder risico van discriminatie tussen die twee sectoren worden uitgesloten.

2.5. *Prijzen — Vergelijkingen tussen lid-staten — Nationale wetgevingen inzake prijsbeheersing*

2.5.1. Het is niet voor het eerst, dat het Comité de aandacht van de Commissie erop vestigt dat binnen de Gemeenschap nog dikwijls soms zelfs aanzienlijke prijsverschillen voor duidelijk vergelijkbare producten kunnen worden waargenomen.

Uit de hardnekkigheid van het verschijnsel valt af te leiden dat het een complexe materie betreft, maar vooral dat de Gemeenschap bij de opbouw van de echte interne markt nog een lange en moeizame weg te gaan heeft. Immers, de prijsvorming wordt direct of indirect door een groot aantal factoren beïnvloed.

In het verleden heeft het Comité (en overigens ook het Europese Parlement) al vaker gewezen op het belang en de moeilijkheidsgraad van onderzoek naar de prijsvorming op de markten van de Gemeenschap; daarbij werd er bij de Commissie echter wel steeds op aangedrongen, de nog steeds waarneembare structurele, sectorgebonden en algemene verschillen tussen de lid-staten niet te veronachtzamen.

Het staat buiten kijf dat het maken van prijsvergelijkingen, door na te gaan welke prijzen in iedere lid-staat voor één en hetzelfde produkt gevraagd worden, op zich nuttig is voor het verkrijgen van een beter inzicht en voor het uitvoeren van analyses; het nut van prijsvergelijkingen als absolute graadmeter voor de concurrentie tussen de lid-staten valt echter te betwijfelen. Uiteraard kan het verschil tussen prijzen in sommige gevallen ook op concurrentievervalsing duiden, maar, naast die voor de consument meest voor de hand liggende gevolgtrekking, zijn tal van medeorzaken te vinden in de verschillen tussen belastingstelsels, technische voorschriften, administratieve structuren en wettelijke regelingen aangaande distributiesystemen.

Kortom, het vergelijken van prijzen die in de lid-staten voor een bepaalde categorie goederen betaald moeten worden, is van wezenlijk belang voor het vergaren van kennis en voor het uitoefenen van controle, maar moet dan wel vergezeld gaan van een zorgvuldige analyse van de voor de nationale markten nog steeds kenmerkende structurele en sociaal-economische verschillen.

Het is dan ook zaak te blijven streven naar toenadering waardoor die mate van homogeniteit wordt bereikt, die minimumvoorwaarde is voor het maken van de juiste vergelijkingen en het trekken van de juiste conclusies.

2.5.2. In beginsel moeten prijzen tot stand komen op de „markt”, d.w.z. zij moeten het resultaat zijn van het marktmechanisme; het mededingingsbeleid moet ervoor instaan dat alle economische en sociale groeperingen voldoende tot hun recht komen en dat het belang van de consument wordt gediend, terwijl tevens de wetgeving op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening (om de meest actuele en relevante andere beleidstakken te noemen) in acht moeten worden genomen.

Ondernemingen en zelfs nationale autoriteiten moeten zich er dan ook van onthouden, op niet-correcte wijze in te grijpen en de prijsvorming. Het optreden van de nationale overheid moet beperkt blijven tot een klein aantal overgebleven uitzonderingsgevallen, die overigens binnen de werkingssfeer van nationale regelingen voor prijsbeheersing/prijstoezicht vallen.

De integratie van de markten heeft echter nog niet volledig plaatsgevonden. Dat is de reden waarom de nationale wetgevingen hun controlerende functie behouden. Hierdoor kan niet alleen misbruik worden voorkomen, maar kan ook, tot op zekere hoogte en in bepaalde gevallen, een zekere prijsstabiliteit worden gewaarborgd.

Het conjunctuurbeleid is nog steeds voor een groot deel een nationale aangelegenheid, ook al wordt de wil om het bankwezen en vooral in de betrekkingen tussen centrale banken samen te werken en het beleid te coördineren, steeds groter.

De Commissie beschikt hiervoor wel rechtstreeks over middelen om vooronderzoek te doen, maar niet over de bevoegdheid rechtstreeks in te grijpen bij de toepassing van de mededingingsregels, waarbij het overeenkomstig de artikelen 85 en 86 gaat om bedrijven en niet om lid-staten. De Commissie kan echter terugvallen op artikel 3 f) en artikel 5, lid 2, van het Verdrag⁽¹⁾. Bovendien kan zij terugvallen op de bredere, maar zeker niet minder expliciete rechtsgrondslag van artikel 155 (eerste gedachtenstreepte), waarin wordt bepaald dat zij „(toeziet) op de toepassing zowel van de bepalingen van dit Verdrag als van de bepalingen welke de instellingen krachtens dit Verdrag vaststellen”.

Daarentegen zou, als eerste stap op weg naar een doelmatiger toezicht, een overzicht van de in de diverse lid-staten bestaande wet- en regelgeving die de concurrentie kunnen beïnvloeden, opgesteld kunnen worden.

2.6. „Dumping”

Volgens het Comité dient in het kader van een verantwoord en zorgvuldig handels- en mededingingsbeleid ruime aandacht te worden besteed aan het verschijnsel „dumping”.

De Commissie heeft in wezen reeds voldoende ervaring opgedaan, vooral in sectoren waarin met de regelmaat van de klok invoerprijzen onjuist worden berekend.

Bijna overal verdwijnen de handelsbelemmeringen; heffingen en contingenten worden geleidelijk, zij het niet steeds en overal even snel, verminderd; de Gemeenschap dient daarom gevallen van „dumping” alert op te sporen en vervolgens de nodige tegenmaatregelen te nemen.

De Commissie heeft laten zien dat zij slagvaardig kan ingrijpen en bij het afhandelen van de procedures objectief te werk gaat.

Het beleid van de Commissie is gericht op een verantwoord toezicht; dit is de juiste benadering van het concurrentiebeleid, dat immers met inachtneming van de regels van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel (GATT) (die overigens altijd nog te kort schieten vanwege het ontbreken van de alombekende en van vele zijden en in een groot aantal forums gewenste „sociale clausule”) de groei en de bescherming van de interne markt moet waarborgen.

2.7. De procedure

De verordening betreffende de controle op concentraties bevat regelingen in verband met de termijnen, de voorwaarden voor deelneming van belanghebbende partijen en de samenwerking met de autoriteiten van de lid-staten, die aanzienlijke vernieuwingen met zich meebrengen.

2.7.1. De in de verordening vastgelegde termijnen zijn erg kort, vooral in vergelijking met de tijd die de Commissie normaal gesproken nodig heeft voor het nemen van een besluit.

In de verordening wordt — met veel realisme — bepaald, dat voor de „voorafgaande aanmelding” een versnelde procedure noodzakelijk is. Het Comité hoopt dat dit prijzenswaardige voornemen niet wordt doorkruist doordat het „onvolledig” zijn van de informatie wordt aangegrepen als uitweg om aan de termijnen te ontkomen.

2.7.2. Een belangwekkend novum vormen de informele bijeenkomsten vooraf. Dergelijke bijeenkomsten worden in de verordening in feite aanbevolen, al was het maar om de Commissie in staat te stellen zich aan de termijn van één maand te houden, of althans, om de procedure zo snel mogelijk te doen verlopen.

Deze aanpak verdient zeker aanbeveling, ook al omdat tijdens de bedoelde informele besprekingen de ervaring en de goede wil van de aanwezigen benut kunnen wor-

⁽¹⁾ (Art. 3 f) „De activiteit van de Gemeenschap omvat de invoering van een regime waardoor wordt gewaarborgd dat de mededinging binnen de Gemeenschappelijke Markt niet wordt vervalst.”

[(Art. 5, lid 2)] De lid-staten „onthouden zich van alle maatregelen welke de verwezenlijking van de doelstellingen van dit Verdrag in gevaar kunnen brengen.”

den om het invullen van de ingewikkelde vragenlijst enigszins te vergemakkelijken.

2.7.3. Een belangwekkend aspect van de verordening is bovendien dat de nationale autoriteiten een grotere rol wordt toebedeeld en tot een goede samenwerking en coördinatie met de Commissie moet worden gekomen.

De Commissie heeft de bevoegdheid — dit wordt door meerdere arresten van het Hof van Justitie bevestigd — ook binnen de lid-staten haar taak te vervullen, en daarvoor de medewerking van de nationale autoriteiten te vragen, wanneer een ogenschijnlijk louter nationale aangelegenheid gevolgen voor de handel in de gehele Gemeenschap zou kunnen hebben.

Ook al is het beginsel dat het gemeenschappelijke recht voorrang heeft boven het nationale recht, inmiddels algemeen aanvaard, toch is het goed te benadrukken dat dit ook geldt voor de betrekkingen tussen de Commissie en de nationale autoriteiten.

2.7.4. Voor de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het Verdrag beschikt de Commissie, krachtens Verordening nr. 17 (eerste verordening over de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het EEG-Verdrag in PB nr. 13 van 21 februari 1962), over bevoegdheden die grenzen aan die van een rechter. In artikel 19 van Verordening nr. 17 wordt zelfs bepaald dat de belanghebbenden in de gelegenheid moeten worden gesteld om hun standpunt over de aangetekende bezwaren naar voren te brengen, en op een zodanige wijze gehoord te worden dat hun recht op verweer en het onafhankelijke en onpartijdige karakter van de uiteindelijke beslissing van de Commissie zijn gewaarborgd.

De Commissie heeft overigens in een aantal gevallen, alvorens een beslissing te nemen, door middel van bekendmakingen meegedeeld welke bezwaren zij tegen bepaalde bedrijven aantekende.

Het Comité verzoekt de Commissie de juistheid van die handelwijze aan een onderzoek te onderwerpen. Bekendmaking van de bezwaren zou namelijk de uiteindelijke beslissing van de Commissie kunnen beïnvloeden. Bovendien kan de Commissie zichzelf in een moeilijk parket brengen, als in de uiteindelijke beschikking van de eerder in openbaarheid gebrachte bezwaren wordt afgeweken.

2.8. *Communautaire en nationale wetgeving*

Met name de onlangs vastgestelde Verordening over controle op ondernemingsconcentraties is, of wordt, een uiterst effectieve toetssteen bij de beantwoording van de vraag, in hoeverre de EG-wetgeving en de nationale bepalingen op elkaar aansluiten.

Uit het feit dat een specifieke Verordening inzake controle op concentraties van ondernemingen bestaat, behoeft de Commissie niet af te leiden dat zij slechts zou moeten waken over concentraties op EG-niveau die zich nu of in de toekomst voltrekken.

In vele sectoren is immers nu reeds een hoge mate van concentratie waarneembaar. In die gevallen kan de Commissie uitsluitend ingrijpen om misbruik van machtspositie (krachtens art. 86) te bestrijden.

Het gaat er dus om de feitelijke mededingingsverhoudingen in de verschillende sectoren in het oog en onder controle te houden. Er kunnen zich namelijk concentraties voordoen die — vanwege de structuur van de desbetreffende sector — nooit een „communautaire dimensie” [in de zin van artikel 1 van Verordening (EEG) nr. 4064/89] kunnen hebben.

Daarnaast behoren alle concentraties die niet van communautaire dimensie zijn, steeds onder de nationale wetgeving te vallen (al is dit niet altijd zo); dergelijke concentraties zijn in sommige gevallen tegelijkertijd aan de nationale wetten van verschillende lid-staten onderworpen.

In dergelijke gevallen zijn verschillen en conflicten te verwachten, waaruit moeilijkheden kunnen ontstaan. De Commissie zou dan aan geen enkele bepaling de bevoegdheid kunnen ontleenen om op eigen initiatief als onafhankelijk scheidsrechter op te treden. Krachtens Verordening (EEG) nr. 4064/89 beschikt zij daarvoor immers slechts over zeer beperkte en nauw afgebakende bevoegdheden en instrumenten.

Het Comité wil er hier nogmaals op wijzen (zie par. 2.5) dat bevoegdheden en instrumenten in ieder geval in andere artikelen van het Verdrag zijn verankerd (artikel 3 f en artikel 155); de Commissie kan zich op deze artikelen baseren om met meer overtuigingskracht en doelmatiger op te treden wanneer en waar dit nodig is.

Daarmee wordt duidelijk dat in de eerste plaats een loyale samenwerking tussen de lid-staten noodzakelijk is en dat, parallel daarmee, Commissie en nationale regeringen meer en beter moeten samenwerken.

2.9. *Studies en onderzoek*

Het Comité is reeds in voorgaande adviezen ingegaan op het feit dat de Commissie onderzoek en studies aan derden uitbesteedt, om vervolgens de resultaten daarvan aan het slot van haar jaarverslag samen te vatten.

De Commissie wijst er telkens weer op dat de universiteiten en onafhankelijke consultants die de studies hebben uitgevoerd, verantwoordelijk zijn voor de daarin vervatte gegevens en meningen. Bovendien worden deze studies apart gepubliceerd. Het zou derhalve een goede zaak zijn als de overwegingen en eventuele gevolgtrekkingen van de Commissie zelf, in het verslag zouden zijn verwerkt, zodat zij daarvoor in dezelfde mate verantwoordelijk is als voor het verslag zelf.

Daarenboven moeten publikaties over mededingingsregels op alle niveaus ruimer verspreid worden, met name onder kleine en middelgrote bedrijven van landen die nog maar kort lid zijn van de Gemeenschap. Naast alles wat op dit gebied al verwezenlijkt is of wordt,

zou vooral een als leidraad functionerende studie naar contracten inzake overdracht van technologie, nuttig zijn: niet alleen landen die nog maar kort geleden tot de Gemeenschap toegetreden zijn, maar ook bedrijven in ontwikkelingslanden zouden daar veel baat bij hebben.

2.10. *Het potentieel van D-G IV*

De Commissie heeft naar aanleiding van de verordening over de controle op concentraties van ondernemingen een *Task-force concentration* in het leven geroepen. De kennis dienaangaande was ten dele reeds voorhanden en is ten dele door lid-staten met een bepaalde ervaring op dit gebied beschikbaar gesteld.

Het is moeilijk te zeggen hoeveel werk de uitvoering van de nieuwe verordening voor de *ad hoc task-force* met zich mee zal brengen. Het aantal van 50 kennisgevingen kan veel of weinig blijken te zijn. Wellicht zou door uitbreiding van de directoraten B, C en D intern voor meer flexibiliteit kunnen worden gezorgd en de in iedere dienst reeds met de verschillende sectoren opgedane ervaringen te baat kunnen worden genomen.

Het Comité plaatst evenwel geen vraagtekens bij de noodzaak om de middelen van D-G IV algemeen uit te breiden; het heeft hierop steeds met overtuiging aangedrongen, omdat het wel inziet dat dit directoraat-generaal met een hoge werkdruk te maken heeft en met grote verantwoordelijkheid is belast.

3. Internationale betrekkingen

3.1. *Activiteiten van de Commissie op internationaal vlak*

De samenwerking met de Verenigde Naties (VN) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) moet worden geïntensiveerd, nu de solidariteit binnen de Europese Gemeenschap steeds groter wordt.

Zoals het Comité in zijn adviezen over de momenteel in GATT-verband besproken problematiek reeds naar voren heeft gebracht, moet de Commissie zich binnen de GATT vastberaden opstellen en naar een eerlijke mededinging tussen de verschillende concurrerende handelsblokken streven.

3.2. *Betrekkingen EEG-Europese Vrijhandelsassociatie (EVA)*

Het Comité heeft reeds uitvoerige uitspraken gedaan over de betrekkingen tussen de Gemeenschap en de EVA en over de gewenste evolutie daarvan⁽¹⁾. De moeilijkheden die zich hierbij voordoen, vloeien mede voort uit het uiteenlopen van de institutionele structuur van beide organisaties. Daarom is, althans op korte termijn, volledige integratie ondenkbaar.

Voor het mededingingsbeleid zou evenwel een uitzondering moeten worden gemaakt, omdat het handelsverkeer vereist dat gemeenschappelijke voorschriften in acht worden genomen in bepaalde minimale billijkheidswaarborgen worden gehandhaafd.

3.3. *Samenwerking EEG-Verenigde Staten en EEG-Japan*

Volgens het Comité zijn contacten met de kartelinstanties van derde landen altijd nuttig, zo niet noodzakelijk.

Met name in de betrekkingen met de twee grote handelsgebieden buiten de EG — de Verenigde Staten en Japan — zullen door de inwerkingtreding van de recente Verordening over de controle op concentraties van ondernemingen waarschijnlijk geen veranderingen optreden.

Uitwisseling van informatie en informele bilaterale contacten bieden de beste mogelijkheden voor samenwerking zonder dat het daarbij behoeft te komen tot officiële „overeenkomsten” — die overigens juridisch gezien moeilijk haalbaar zouden zijn.

Als immers wederzijdse formele verplichtingen zouden worden aangegaan, heeft dat tal van ingewikkelde implicaties (b.v. als het hoofdkantoor van een onderneming buiten de EG is gevestigd, of als het gaat om het wederkerigheidsbeginsel, dat vaak ten onrechte of slechts als pressiemiddel in onderhandelingen ter sprake komt).

Alhoewel het einddoel wellicht nog niet in zicht lijkt te zijn, dient toch verder voor internationalisering van de kartelvoorschriften dan wel voor eventueel gedeeltelijke of stapsgewijze harmonisering van de spelregels in het internationale handelsverkeer te worden geijverd.

⁽¹⁾ PB nr. C 182 van 23. 7. 1990, blz. 33.

Gedaan te Brussel, 19 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad inzake een actieprogramma voor het Europees jaar voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op het werk (1992)

(91/C 60/08)

De Raad van de Europese Gemeenschappen heeft op 5 december 1990 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De werkzaamheden van het Comité ter zake zijn voorbereid door de Afdeling voor sociale aangelegenheden, gezinsvraagstukken, onderwijs en cultuur, die haar advies op 13 december 1990 heeft goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw Maddocks.

Het Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Het Comité juicht het Commissievoorstel toe.
2. De in het kader van het Europees jaar voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid op het werk voorgestelde acties, die met name gericht zijn op bewustmaking, opleiding en preventie, liggen in de lijn van de talrijke adviezen die het Comité ter zake reeds heeft uitgebracht.
3. Gezien de korte termijn die het Comité is gesteld, zal op bepaalde punten alsnog nader worden ingegaan in een vervolgadvisie.
4. Ondertussen wijst het Comité er alvast op dat het veel belangstelling voor deze materie heeft en ter zake van de deskundigheid en vakkennis van veel van zijn leden gebruik kan maken. Daarom wil het ten volle betrokken worden bij iedere fase van de voorbereiding en uitvoering van het actieprogramma. Met name wenst het zitting te krijgen in de stuurgroep, zoals in het verleden bij soortgelijke gelegenheden reeds gebeurd is.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDELIN

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

(91/C 60/09)

De Raad heeft op 5 oktober 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 118 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor sociale aangelegenheden, gezinsvraagstukken, onderwijs en cultuur, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 13 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw Engelen-Kefer.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met 91 stemmen vóór en 42 stemmen tegen, bij 20 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het Comité stemt in met het Commissievoorstel, maar plaatst daarbij de volgende kanttekeningen:

1.2. Door de ontwerp-richtlijn wordt de flexibiliteit van arbeids- en bedrijfstijden niet beperkt. Het gaat er de Commissie ook niet om, de totale arbeidstijd te verkorten of het werk in ploegendiensten en nachtarbeid in de gehele Gemeenschap te harmoniseren.

— Wat de toenemende loskoppeling van de individuele arbeidstijd en de bedrijfstijden betreft, wijst de Commissie erop dat dergelijke methodes bevorderlijk kunnen zijn voor een meer flexibel, gelijkmatig en intensief gebruik van de installaties, hetgeen weer bijdraagt tot verlaging van de produktiekosten terwijl de concurrentiepositie van de ondernemingen behouden blijft.

— Met het voorstel zelf beoogt de Commissie de invoering van fundamentele gezondheids- en veiligheidsmaatregelen die deze arbeidsmethodes moeten aanvullen en — voor zover mogelijk — ongevallen op het werk *c.q.* de daardoor veroorzaakte beroepsziekten moeten voorkomen dan wel verminderen. Uit tal van studies is namelijk gebleken dat te lange werktijden zonder rustperiodes en ploegenarbeid zonder onderbrekingen nadelig zijn voor de gezondheid van de betrokken werknemers en deze op lange termijn kunnen schaden, alsmede beroepsziekten kunnen veroorzaken. De meeste — maar niet alle — lid-staten hebben op grond van dergelijke veiligheids- en gezondheidsoverwegingen bepaalde voorschriften voor rusttijden en dagelijkse maximumwerktijden, alsmede basisvoorschriften voor nachtarbeid uitgevaardigd. Ook onderzoek van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) op dit gebied heeft als basis gediend voor het voorstel van de Commissie.

1.3. Het Comité acht het noodzakelijk dat bij de organisatie van de arbeidstijd in evenwichtige mate met de belangen en behoeften van ondernemingen en werknemers rekening wordt gehouden. Naast de rendabiliteit van de ondernemingen moet daarom ook aandacht worden geschonken aan mogelijkheden voor de

werknemers om de arbeidstijd in te delen overeenkomstig de persoonlijke, maatschappelijke en culturele behoeften.

1.4. Aangezien in het richtlijnvoorstel slechts een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd geregeld wordt, herinnert het Comité aan de in het actieprogramma van de Commissie tot uitvoering van het Gemeenschapshandvest aangekondigde initiatieven, waaronder de beperking van nachtarbeid in het bijzonder voor vrouwen (uitgaande van de desbetreffende IAO-normen). Het Comité neemt met instemming kennis van het voornemen van de Commissie om ook voor andere aspecten van de organisatie van de arbeidstijd basisvoorschriften op communautair vlak vast te stellen.

1.5. Het Comité wijst er nogmaals op dat „om van artikel 118 A gebruik te kunnen maken eerst een nadere toelichting overeenkomstig de conclusies van de Europese Raad van Madrid noodzakelijk (is)” en dat deze kwestie tijdens de intergouvernementele conferentie in het kader van de herziening van het Verdrag aan de orde zou moeten komen⁽¹⁾. Het Comité benadrukt dat het richtlijnvoorstel uit hoofde van artikel 118 A van het EEG-Verdrag noodzakelijk is, en dat het een doelmatige aanvulling vormt op de kaderrichtlijnen inzake de verbetering van de veiligheid en de bescherming van de gezondheid op de werkplek (Richtlijn 89/391/EEG).

— Het Comité heeft ten aanzien van vraagstukken betreffende veiligheid en gezondheid op de werkplek doorgaans een positieve consensus weten te bereiken. Het heeft zich consequent op het standpunt gesteld dat preventieve maatregelen en minimale basishoudingen voor bescherming zowel sociaal noodzakelijk als economisch uitvoerbaar zijn (zo vormen b.v. beroepsziekten en ongevallen op het werk in humaan en financieel opzicht vaak onnodige en vermijdbare kosten). Nu 1992 nadert, worden natuurlijk steeds meer EG-voorstellen op dit gebied uitgebracht.

⁽¹⁾ Advies van het ESC over de sociale ontwikkeling in de Gemeenschap van 5 juli 1990, dat met grote meerderheid van stemmen (4 onthoudingen) is goedgekeurd (PB nr. C 225 van 10. 9. 1990).

— Het Comité heeft voorts in verband met de „functionele aanpak” op het volgende gewezen: „Hier doet zich het complexe en potentieel omstreden vraagstuk van de organisatie van de arbeidstijd voor. Dit kan slechts in een geest van geven en nemen en met goede wil van beide kanten worden opgelost.” Hiervoor is wederom „vooruitgang op grond van overeenkomsten en consensus” noodzakelijk die gebaseerd is op „het sluiten van cao's tussen de sociale partners op alle overeengekomen niveaus, aangevuld door de nationale en Europese rechtskaders”⁽¹⁾.

1.6. In het richtlijnvoorstel wordt grote nadruk gelegd op de rol van de sociale partners en op de verantwoordelijkheden van de lid-staten in verband met het vaststellen van de minimumvoorschriften voor veiligheid en gezondheid binnen een fundamenteel communautair rechtskader. Dit kader zou een stimulans moeten vormen voor het afsluiten van meer cao's inzake de werktijd op de verschillende nationale, lokale en sectorale niveaus. Autonomie en onafhankelijkheid van de sociale partners worden gewaarborgd doordat — overeenkomstig het beginsel van subsidiariteit — de toepassing van de geplande EG-richtlijn ook door cao's kan worden verwezenlijkt. Bovendien wordt op dat vlak door middel van een ruime uitzonderingsregeling nog meer armslag geboden. Het Comité is van mening dat met het oog op het groeiende aantal ondernemingen die grensoverschrijdend actief zijn, contratuële overeenkomsten op Europees niveau (art. 118 B) wenselijk zijn.

1.7. Uitbreiding van de bedrijfstijden kan ongetwijfeld tot een verlaging van de kosten leiden. De gevolgen van gewijzigde bedrijfstijden qua kosten en werkgelegenheid kunnen evenwel voor de bedrijven en op macro-economisch niveau sterk van elkaar verschillen. Er moet rekening worden gehouden met de macro-economische gevolgen van uiteenlopende arbeidskosten.

Het invoeren van communautaire minimumnormen voor de organisatie van de arbeidstijd zou er actief toe moeten bijdragen de levens- en arbeidsomstandigheden te verbeteren. Te dien einde zou meer aandacht moeten worden geschonken aan de gezondheid van de werknemer en zou deze zijn arbeidstijd en vrije tijd beter moeten kunnen indelen.

1.8. De Commissie stelt zelf vast dat wanneer nachten ploegenarbeid met wisselende tijden gedurende lange periodes worden verricht, dit nadelig kan zijn voor de gezondheid van de werknemer en de veiligheid op de werkplek. Tegelijkertijd wordt evenwel erkend dat het hierbij om een potentieel risico gaat. Juist is ook dat in de memorie van toelichting wordt verwezen naar de definitie van gezondheid, zoals die is vastgelegd door de Wereldgezondheidsorganisatie. In het licht van deze definitie zou de ontwerp-richtlijn de aspecten van de organisatie van de arbeidstijd moeten behandelen die relevant zijn voor de gezondheid van de werknemers en zouden hierin concrete minimumvoorschriften moeten worden vastgesteld. Zo kunnen de in verband met

nachtarbeid en ploegendienst aangevoerde argumenten die wijzen op gezondheidsrisico's, zoals een hoger ongevallencijfer, ook gebruikt worden voor te lange arbeidstijden als gevolg van overwerk. Voorts zouden ook minimumvoorschriften betreffende de pauzes niet alleen voor nachtarbeid en ploegendienst moeten worden vastgelegd, maar ook voor overwerk.

1.9. Ook de vaststelling van de maximale duur van de wekelijkse arbeidstijd is uiterst nauw verbonden met de bescherming van de gezondheid van de werknemers. Het is onbegrijpelijk waarom de Commissie geen gezondheidsvoorschriften voor weekendwerk heeft voorgesteld, alhoewel zij dit in het actieprogramma had aangekondigd. De wekelijkse rustperiode is een belangrijk element van de bescherming van de gezondheid van de werknemers. In de meeste lid-staten van de EG is de zondag in principe een rustdag, alhoewel hiervan in alle landen om bepaalde redenen kan worden afgeweken. Met het oog op de ontwikkelingen op het gebied van de cao's zou de wekelijkse rustperiode meer dan 24 uur moeten bedragen. Het Comité herinnert in dit verband aan Aanbeveling nr. 103 van de IAO, waarin een wekelijkse rusttijd van 36 uur wordt geëist.

1.10. Fundamentele internationale arbeidsnormen inzake de organisatie van de arbeidstijd zijn de laatste tijd ook door lid-staten van de EG niet meer in acht genomen of in deze landen op de tocht komen te staan. Zo is er duidelijk sprake van een ontwikkeling waarbij nachtarbeid voor vrouwen opnieuw wordt toegestaan en puur economische redenen worden aangevoerd om weer toestemming te geven voor werk op zondag.

1.11. Helaas is er bij het opstellen van het Commissievoorstel te weinig aandacht geschonken aan het Sociaal Handvest van de Raad van Europa en aan de normen van de IAO. In Verdrag nr. 14 en nr. 106 van de IAO is namelijk vastgelegd dat personeelsleden van een onderneming voor zover mogelijk dezelfde rusttijden moeten hebben. De wekelijkse rusttijd moet voor zover mogelijk vallen op de dag die volgens de tradities en de gebruiken van het land of de streek de rustdag is (Verdrag nr. 14) dan wel op de dag van de week die in het land of de streek de gebruikelijke rustdag is (Verdrag nr. 106). Deze regeling komt grotendeels overeen met die van het Europees Sociaal Handvest. In landen met christelijke tradities moet deze rustdag de zondag zijn.

1.12. De Commissie heeft geen referentiewaarde vastgesteld voor de regelmatige wekelijkse arbeidstijd en het jaarlijks betaald verlof. Het Comité wijst derhalve op de Aanbeveling van de Raad uit 1974 inzake de 40-urige werkweek en het Besluit van de Raad over de organisatie van de arbeidstijd o.m. overwerk en totale jaarlijkse arbeidstijd.

— Er zouden bijzondere regelingen moeten komen voor gevallen waarin stand-by-diensten van tevoren zijn vastgelegd, met name als tijdens dergelijke diensten regelmatig gedurende lange periodes wordt gewerkt. Er dient een regeling te worden uitgewerkt om ervoor te zorgen dat werknemers in zulke omstandigheden ook adequate rustpauzes krijgen.

⁽¹⁾ PB nr. C 201 van 7. 8. 1989, blz. 20.

1.13. Het Comité acht het noodzakelijk dat het verbod op nachtarbeid voor jongeren op EG-niveau geregeld wordt.

1.14. Het Comité is van mening dat de arbeidsnormen van de IAO veel beter gerespecteerd zouden moeten worden. Gewaarborgd moet worden dat deze internationale normen die over de hele wereld zouden moeten gelden, in de EG-wetgeving voor 100 % in acht worden genomen.

1.15. Het Comité stelt voor specifieke regelingen voor thuiswerkers te treffen waarbij voldoende rekening wordt gehouden met het feit dat het moeilijk is daarop controle uit te oefenen. De sociale partners zouden de mogelijkheid moeten hebben om op het gebied van de scheepvaart regelingen te treffen die afwijken van het richtlijnvoorstel. Hierbij moet wel gewaarborgd worden dat de relevante IAO-normen in acht worden genomen.

1.16. Ten einde het inzicht omtrent de risico's voor de gezondheid en op het sociale vlak van met name nacht- en ploegenarbeid te verbeteren, stelt het Comité voor de desbetreffende onderzoekswerkzaamheden op EG-niveau te intensiveren en de statistische registratie van arbeidstijd die afwijkt van de normale arbeidstijd te verbeteren.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. Eerste Overweging

Voor de juridische grondslag: zie de opmerkingen in paragraaf 1.5.

2.2. Tweede Overweging

Het Comité heeft consequent aangedrongen op adequate maatregelen ter bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers. Een fundamenteel communautair rechtskader inzake de bescherming van de gezondheid en veiligheidsmaatregelen voor nachtarbeid en ploegendienst, waardoor nauwere samenwerking tussen de sociale partners op het stuk van de organisatie van de arbeidstijd tot stand wordt gebracht, zou tevens een nuttig referentiekader vormen voor het vaststellen van werkroosters in het midden- en kleinbedrijf; hierdoor zou nl. gewaarborgd worden dat aan bepaalde minimumeisen wordt voldaan. Bovendien zouden de besparingen die een dergelijke gezondheids- en veiligheidsstrategie in menselijk en financieel opzicht zou opleveren, ten goede komen van zowel het midden- en kleinbedrijf als van grote ondernemingen.

2.3. Vierde Overweging

Deze Overweging zou beter als volgt geformuleerd kunnen worden: „Overwegende dat door het vaststellen van minimumeisen t.a.v. de individuele rust- en arbeidstijden de in artikel 118 A bedoelde verbetering van het

arbeidsmilieu wordt bevorderd, ten einde de veiligheid en gezondheid van de werknemers te beschermen.” Zo zouden nutteloze discussies over het toepassingsgebied van artikel 118 A kunnen worden voorkomen.

2.4. Vijfde en zesde Overweging

De Commissie refereert terecht aan het „Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden”.

2.5. Zevende Overweging

Naast de resolutie van het Europese Parlement zou in het voorstel ook naar het advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Sociale grondrechten in de Gemeenschap” moeten worden verwezen, en met name naar paragraaf IIIB waarin het „recht op jaarlijkse vakantie” en „het recht op een wekelijkse rusttijd” worden benadrukt⁽¹⁾.

2.6. Veertiende Overweging

Bij de toepassing van de richtlijn dient vanzelfsprekend de nodige aandacht te worden geschonken aan „seizoenafhankelijk” werk en „bepaalde werkzaamheden”.

2.7. Artikel 1

2.7.1. De ontwerp-richtlijn betreft alleen aspecten van de minimale dagelijkse en wekelijkse rusttijden en bepaalde aspecten van nacht- en ploegenarbeid. Het Comité dringt erop aan, ook andere vanuit gezondheidsoogpunt relevante aspecten in aanmerking te nemen.

2.7.2. Opgemerkt zij dat het door de verwijzing in artikel 1, lid 2, naar „specifieke bepalingen” in de kaderrichtlijn, naast de overeenkomstig artikel 12 mogelijke uitzonderingen, mogelijk zou zijn de richtlijn met de nodige flexibiliteit op bepaalde groepen werknemers toe te passen.

2.8. Artikel 2

2.8.1. De definitie van nachtarbeid is niet bevredigend en niet voldoende gemotiveerd. Uitbreiding van de tijdsperiode tot 9 uur is niet realistisch. Dit geldt eveneens voor het stellen van de begintijd op 20 uur. Als nachtarbeid zou veeleer werk gedefinieerd moeten worden dat tussen 22 uur en 6 uur wordt verricht. Voor zover mogelijk dient het aantal opeenvolgende uren in collectieve arbeidsovereenkomsten te worden vastgelegd.

2.9. Artikel 3

De voorgestelde dagelijkse minimumrusttijd van elf aaneengesloten uren per tijdsperiode van 24 uur zou kun-

⁽¹⁾ PB nr. C 126 van 23. 5. 1989.

nen impliceren dat de maximale dagelijkse werktijd tot en met 13 uur zou kunnen bedragen. Dat is drie tot vijf uur méér dan in de huidige wettelijke regelingen is vastgelegd. Dit artikel zou derhalve gewijzigd moeten worden. Geadviseerd wordt de dagelijkse minimumrusttijd tot twaalf uur uit te breiden.

2.10. Artikel 4

Het Comité bevestigt nogmaals nadrukkelijk zijn opvatting dat tot de sociale grondrechten in de Gemeenschap ook het „recht op een wekelijkse rusttijd” gerekend zou moeten worden. Deze zou langer moeten zijn dan 24 uur per week. Er zou rekening moeten worden gehouden met het feit dat de reële wekelijkse rusttijd in de meeste lid-staten normaal gesproken twee achtereenvolgende dagen omvat. De rusttijd zou per week moeten worden berekend, en niet — zoals voorgesteld — over een referentieperiode van 14 dagen. Dergelijke bijkomende berekeningen kunnen worden overgelaten aan de sociale partners. In ieder geval zou de tekst van de IAO-Verdragen nrs. 14 en 106 in het artikel moeten worden opgenomen.

2.11. Artikel 5

Dit artikel is zonder meer te vaag. Overeenkomstig de Aanbeveling van de Raad van 1974, wordt als EG-minimumnorm een jaarlijkse vakantie van vier weken met behoud van loon voorgesteld.

2.12. Artikel 6

In zoverre de in artikel 3 en 4 bedoelde minimumrusttijden in acht worden genomen, is overwerk mogelijk. Er zou nog eens moeten worden nagedacht over deze wel zeer ruime bepaling inzake overwerk.

2.13. Artikel 7

Een referentieperiode van 14 dagen voor de berekening van een gemiddelde arbeidstijd van nachtarbeiders van acht uur per etmaal is waarschijnlijk te lang. Het woord „normale” zou geschrapt moeten worden.

Het Comité stemt in met artikel 7, lid 2.

Een maximumarbeidstijd voor nachtarbeiders wordt niet vastgesteld. Evenmin wordt trouwens bepaald wanneer nachtarbeid eigenlijk toegestaan is. Als dit niet duidelijk geregeld wordt, zal de in artikel 9 genoemde verplichting om de bevoegde autoriteiten op de hoogte te stellen van nachtarbeid waarschijnlijk zo goed als geen effect sorteren.

Het Comité adviseert, overeenkomstig de IAO-bepalingen vast te leggen dat de normale arbeidstijd van nachtarbeiders over het algemeen gemiddeld korter zou moeten zijn dan die van de werknemers die hetzelfde werk met dezelfde eisen overdag verrichten.

De normen betreffende nachtarbeid die de IAO in juni 1990 heeft opgesteld, zouden meer in aanmerking moeten worden genomen.

Tegelijkertijd zou aandacht moeten worden geschonken aan het aspect van de dubbele belasting (werk en gezin) met alle consequenties vandien i.v.m. de organisatie van de arbeidstijd. Overeenkomstig het beginsel van subsidiariteit moeten de lid-staten de mogelijkheid blijven behouden om de bestaande beperkingen inzake de nachtarbeid te handhaven. Dit geldt met name voor de nachtarbeid van vrouwelijke werknemers.

2.14. Artikel 8

Het Comité is van mening dat dit artikel verduidelijkt zou moeten worden.

— In lid 1 zou bepaald moeten worden dat de werknemers in het kader van wettelijke of bedrijfsregelingen inzake de gezondheidszorg, recht hebben op gratis medische keuringen. De resultaten van dit onderzoek moeten vertrouwelijk zijn.

— Lid 2 zou als een aanspraak van de werknemers moeten worden geredigeerd. De woorden „zo mogelijk” moeten worden vervangen door de formulering „tenzij dit redelijkerwijs niet van de werkgever kan worden gevergd”.

2.15. Artikel 9

Het Comité acht het van essentieel belang dat informatie over nachtarbeid niet alleen aan de op het gebied van gezondheid en veiligheid bevoegde instanties wordt doorgegeven; deze informatie moete ook een onderdeel vormen van de procedures voor informatie aan een consultatie van vertegenwoordigers van de werknemers, zoals is bepaald in het in juni 1990 goedgekeurde IAO-verdrag.

Het Comité dringt erop aan dat daarbij onnodige bureaucratische methodes vermeden worden.

2.16. Artikel 10

Het woord „toegankelijk” dient nader te worden toegelicht. In ieder geval moet gewaarborgd worden dat tijdens de nachtarbeid ten minste dezelfde mate van bescherming tegen risico's die verband houden met het werk wordt geboden als overdag (b.v. wanneer de werknemers alleen werken).

2.17. Artikel 11

Deze bepaling dient niet alleen te gelden bij wijziging van het arbeidspatroon, maar bij elke vaststelling van het arbeidspatroon.

2.18. Artikel 12

Afwijkingen van de bepalingen die af en toe noodzakelijk zijn, b.v. in verband met seizoenarbeid in de landbouw, mogen niet de norm gaan vormen. Dit artikel zou derhalve in restrictievere zin geformuleerd moeten worden. Tegelijkertijd zou artikel 12, lid 3, echter ruimte moeten laten voor collectieve arbeidsovereenkomsten waarover vrij is onderhandeld. Het wordt beslist noodzakelijk geacht dat de lid-staten de mogelijkheid wordt geboden om met deelneming van de cao-partners buitengewone regelingen voor de scheepvaart uit te vaardigen in overeenstemming met de IAO-normen. In het geval van sommige werknemers in de publieke sector kan het gebeuren dat hun „collectieve arbeidsovereen-

komst” eenzijdig door de werkgever wordt gewijzigd. Het is van essentieel belang ervoor te zorgen dat de uitzonderingsbepaling in artikel 12, lid 3, niet de mogelijkheid biedt om toch eenzijdig onaanvaardbare werktijden in te voeren of te handhaven.

2.19. Artikel 14

De discussie inzake het arbeidstijdbeleid wordt bemoeilijkt doordat actuele en regelmatig bijgehouden gegevens, met name betreffende nachtarbeid en ploegendienst, ontbreken. De lid-staten zouden derhalve verplicht moeten worden op gezette tijden onderzoek te doen naar de frequentie en de structuur van nachten ploegenarbeid.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

François STAEDLIN

BIJLAGE 1**bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité**

De volgende wijzigingsvoorstellen, waarvoor ten minste een kwart van de stemmen werd uitgebracht, zijn tijdens de discussie verworpen:

Paragraaf 1.6

De laatste zin dient te vervallen.

Motivering

Het enkele feit dat een groeiend aantal ondernemingen grensoverschrijdend actief zijn, is op zichzelf geen reden om de noodzaak of wenselijkheid van contractuele overeenkomsten op Europees niveau te bepleiten.

Uitslag van de stemming

Stemmen voor: 56, stemmen tegen: 86, onthoudingen: 5.

Bladzijde 4, paragraaf 1.8

De vierde en vijfde zin (vanaf „In het licht van ...” tot en met „... te lange arbeidstijden als gevolg van overwerk.”) te schrappen.

Motivering

Het in de ontwerp-richtlijn voorgestelde kader van communautaire voorschriften moet niet tot meer specifieke aspecten worden uitgebreid. Deze kunnen beter op lokaal niveau geregeld worden.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 65, stemmen tegen: 98, onthouding: 1.

Bladzijde 6, paragraaf 1.13

Deze paragraaf als volgt te wijzigen:

„Het Comité acht het noodzakelijk dat de voorwaarden van nachtarbeid door jongeren op EG-niveau wordt geregeld.”

Motivering

Het wijzigingsvoorstel spreekt voor zichzelf.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 56, stemmen tegen: 89, onthoudingen: 4.

Bladzijde 8, paragraaf 2.9

Door de volgende tekst te vervangen:

„Artikel 3 dient te worden aangepast aan de tekst van het IAO-Verdrag op grond waarvan de rusttijd van elf uur ‚voor zover mogelijk’ moet worden toegekend.”

Motivering

In het Afdelingsadvies wordt herhaaldelijk gepleit voor toepassing van de IAO-normen; deze zouden met name in dit verband in acht moeten worden genomen.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 57, stemmen tegen: 91, onthoudingen: 3.

Bladzijde 8, paragraaf 2.10

De volgende zin te schrappen:

„De rusttijd ... van 14 dagen.”

Motivering

Zelfs de door de Commissie voorgestelde referentieperiode van 14 dagen is vrij kort wil men de flexibiliteit waarborgen die bij bepaalde arbeidspatronen noodzakelijk is. Deze periode mag derhalve niet nog verder ingekort worden.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 53, stemmen tegen: 81, onthoudingen: geen.

Bladzijde 9, paragraaf 2.13 (tweede en derde regel)

In plaats van „, ... is waarschijnlijk te lang. Het woord „normale” zou geschrapt moeten worden.” te lezen: „...is te kort. De Commissie zou artikel 7, lid 1, dienovereenkomstig moeten herzien.”

Motivering

Zie wijzigingsvoorstel betreffende paragraaf 2.10.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 52, stemmen tegen: 82, onthoudingen: 3.

Bladzijde 10, paragraaf 2.17

De tweede zin als volgt te lezen:

„Van dit artikel mag derhalve geen misbruik worden gemaakt.”

Motivering

Spreekt voor zichzelf.

Uitslag van de stemming

Stemmen vóór: 50, stemmen tegen: 78, onthoudingen: 8.

*BIJLAGE II***bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité**

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben vóór het advies gestemd:

De dames en heren: Abejon Resa, Amato, Ataíde ferreira, Barbagli, Bleser, Bonvicini, Bordes-Pages, Bottazzi, Burnel, Vasco Cal, Carroll, Cassina, Ceballo Herrero, Chevalier, Colombo, von der Decken, d'Elia, D'Hondt, Diapoulis, van Dijk, Douvis, Draijer, Drilleaud, Dunkel, Elstner, Engelen-Kefer, Etty, Eullen, Flum, Forgas i Cabrera, Frandi, Freeman, Geuenich, Giatras, Gomez Martinez, Groben, Hagen, Hilkens, Hörsken, Hovgaard Jakobsen, Jaschick, Jenkins, Kanellopoulos, de Knecht, Korfiatis, Laca Martin, Lappas, Larsen, Laur, Liverani, Luchetti, Maddocks, Mantovani, Margalef Masia, Masucci, Mayayo Bello, Mercier, Molina Vallejo, Morris, Muñoz Guardado, Murphy, Nielsen B., Nielsen P., Nierhaus, Ovide Etienne, Pavlopoulos, Pe, Pellarini, Pelletier, Ch., Pompen, Quevedo Rojo, Rangoni Machiaveli, Roseingrave, Saitis, Salmon, Santillan Cabeza, Santos, Schmidt, Schmitz, Sequeira, Silva, Spyroudis, Staedelin, Theonas, Tiemann, Vandermeeren, Velasco Mancebo, Verboven, Wagenmans, Waldack, Zufiaur Narvaiza.

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben tegen het advies gestemd:

De dames en heren: Andrade, Aparicio Bravo, Bagliano, Beale, Bell, Cavaleiro Brandão, Connellan, Cunha, van Dam, Donck, Frerichs, Gafo Fernández, Gardner, Ghigonis, Giacomelli, Giesecke, Guillaume, Kaaris, Kafka, Little, Löw, Machado Von Tschusi, Masprone, McGarry, Merce Juste, Meyer-Horn, Mobbs, Moreland, Noordwal, Panero Florez, Pearson, Pelletier, R., Perrin-Pelletier, Petersen, Petropoulos, Robinson, Sauwens, Schleyer, Schnieders, Tukker, Whitworth, Wick.

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben zich van stemming onthouden:

De dames en heren: Arena, Aspinall, Beltrami, Berns, Bredima-Savopoulou, Ceyrac, Dawson, Delorozoy, De Tavernier, Green, Kazazis, Lustenhauer, Marvier, Muller, Pardon, Proumens, Rebuffel, Schade-Poulsen, Solari, Thys.

Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad betreffende de overdracht van schepen tussen nationale registers binnen de Gemeenschap⁽¹⁾

(91/C 60/10)

De Raad heeft op 21 juni 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 84 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor vervoer en communicatie, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Velasco Mancebo.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd

1. Inleiding

1.1. In de mededeling over „Een toekomst voor de communautaire scheepvaartindustrie”⁽²⁾ aan de hand waarvan de Commissie een aantal „Maatregelen ter verbetering van de exploitatievoorwaarden van het communautaire zeevervoer” heeft uitgewerkt, worden in het hoofdstuk „Terreinen voor verdere actie en begeleidende maatregelen” de technische harmonisatie en normalisatie en de overdracht van schepen tussen landen van de Gemeenschap behandeld. Er wordt op gewezen dat dergelijke maatregelen nodig zijn om het concurrentievermogen van de communautaire vloot te versterken en de ontwikkeling ervan te waarborgen.

1.2. De overdracht van schepen binnen de Gemeenschap komt in deze mededeling aan de orde in deel IV aan registratie in EUROS verbonden faciliteiten. Naast de bepalingen m.b.t. de overdracht van schepen (art. 12) wordt uitdrukkelijk gesteld dat diploma's van zeelieden die onderdaan van een lid-staat zijn, moeten worden erkend.

1.3. Als argument voor liberalisering van de overdracht van schepen binnen de Gemeenschap wordt daar nadrukkelijk aangevoerd dat dit een aanzienlijke kostenbesparing voor de reder zou opleveren waar het gaat om vervanging van de aanwezige bemanning, proefnemingen en te betalen rechten voor de erkenning van certificaten, terwijl tevens tijdverlies zou worden vermeden.

1.4. In dit verband wordt er verder op gewezen dat liberalisering van de overdracht van schepen weliswaar via de erkenning van normen tot stand kan komen, maar dat niettemin ook het proces van technische harmonisatie en normalisatie in de Gemeenschap moet worden voortgezet

Met het oog daarop zou de Gemeenschap, aldus de mededeling, een standpunt moeten innemen dat vergelijkbaar is met de opvatting van de Intergouvernementele Maritieme Organisatie (IMO).

1.5. In de artikelen 12 en 13 (overdracht van schepen en erkenning van diploma's) is sprake van fundamentele technische voorschriften die door de Raad vóór 1 juli 1991 moeten worden vastgesteld.

2. Voorgeschiedenis

2.1. Het Economische en Sociaal Comité heeft zich reeds herhaaldelijk over dit onderwerp uitgesproken, deze standpunten kunnen als basis voor het onderhavige advies dienen.

2.2. In het advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de minimumeisen voor schepen die gevaarlijke of verontreinigende goederen in verpakte vorm vervoeren en die de zeehavens van de Gemeenschap in- of uitvaren”⁽³⁾ (rapporteur: mevrouw Bredima-Savopoulou) wordt het volgende gezegd

- „De Gemeenschap heeft twee mogelijkheden, nl. hetzij eigen, afwijkende normen en voorschriften invoeren, hetzij een doeltreffende tenuitvoerlegging van internationale normen nastreven... Derhalve is het Comité van oordeel dat de Gemeenschap de tweede mogelijkheid dient te kiezen, nl. te voldoen aan de door gespecialiseerde internationale zeevaartinstanties vastgestelde internationale normen door deze normen in de EG-voorschriften over te nemen en ervoor te zorgen dat zij strikt in acht worden genomen.
- De Intergouvernementele Maritieme Organisatie (IMO), een gespecialiseerd VN-orgaan waarbij 133 landen zijn aangesloten, is het orgaan „bij uitstek” om zaken die verband houden met de veiligheid in het zeevervoer en de bescherming van het zeemilieu te behandelen.
- Er zij nog op gewezen dat naast de bij de IMO aangesloten landen ook organisaties die het gehele spectrum van belanghebbende partijen vertegenwoordigen (b.v. zeevervoerbelangen, chemische industrie, milieudeskundigen en zeevarenden) aan de beraadslagingen van de IMO deelnemen.”

⁽¹⁾ PB nr. C 153 van 22.6.1990, blz. 14

⁽²⁾ Doc. COM(89) 266 def.

⁽³⁾ PB nr. C 329 van 30.12.1989

2.3. In het advies van het Economisch en Sociaal Comité over „Positieve maatregelen t.b.v. het zee-transport” (rapporteur: de heer Whitworth)⁽¹⁾ wordt het volgende standpunt nog eens kenbaar gemaakt:

- „Het Comité is voorstander van het beginsel van wederzijdse erkenning van technische normen en een gemakkelijker overgang van schepen, en stemt in met het voorstel dat zulks dient te geschieden middels een coördinatie van de tenuitvoerlegging door de EG-lid-staten van de internationale normen waarover in de IMO overeenstemming is bereikt, ten einde ervoor te zorgen dat algemene normen in de Gemeenschap worden nageleefd en verbeterd.”

Ook wordt het volgende gesteld:

- „Het EG-vervoerbeleid moet een factor van maatschappelijke vooruitgang zijn: door dit beleid moet enerzijds vanuit het oogpunt van de gehele volkshuishouding in de behoeften aan vervoer worden voorzien en moet anderzijds worden bijgedragen tot verbetering van het leef- en werkmilieu van de personen die op dit gebied werkzaam zijn.”

3. Het voorstel van een verordening

3.1. Met het voorstel wordt nadrukkelijk gestreefd naar vergemakkelijking van de overdracht van schepen, waardoor de exploitatiekosten worden verminderd.

3.2. Om een positieve stap in de richting van de vrije overdracht van schepen binnen de Gemeenschap te doen, pleit de Commissie voor onderlinge erkenning van internationale certificaten.

3.3. De Commissie wijst er evenwel op dat het vrije verkeer van goederen slechts volledig tot stand kan worden gebracht als het beginsel van de technische harmonisatie van de scheepsuitrusting en de certificatie, neergelegd in de resolutie van de Raad van 7 mei 1985 betreffende de nieuwe aanpak op het gebied van de technische harmonisatie en normalisatie, wordt toegepast.

3.4. Aldus worden in de eerste twee overwegingen bij het voorstel de doelstellingen genoemd waarnaar wordt gestreefd: een hoog niveau van veiligheid en verbetering van de concurrentiepositie. Wat de veiligheid betreft, spreekt het vanzelf dat de IMO-normen als belangrijkste uitgangspunt zullen dienen.

3.5. De Commissie stelt verder voor, een Comité van deskundigen op te richten dat de problemen moet oplossen die ontstaan door interpretatieverschillen bij de onderlinge erkenning.

4. Algemene opmerkingen

4.1. Het Comité gaat akkoord met het voorstel van de Commissie; het is van mening dat de verruiming van

de interne markt op het gebied van de handel in schepen hiermee wordt vergemakkelijkt. Wel wijst het erop dat rekening moet worden gehouden met bestaande maatregelen die met de veiligheid en de bescherming van het milieu verband houden.

4.2. Bepaalde aspecten van het liberaliseringproces wekken evenwel enige verontrusting.

4.2.1. Het voorstel van de Commissie lijkt op de middellange termijn in tegenspraak met de opvattingen van het Economisch en Sociaal Comité. In het voorstel gaat het nl. om een tijdelijke onderlinge erkenning van certificaten, d.w.z. totdat er communautaire voorschriften zijn uitgewerkt. Het Economisch en Sociaal Comité heeft zich uitgesproken voor een primaat van de internationale normen en de erkenning hiervan door de Gemeenschap.

4.2.2. Het Comité onderschrijft uiteraard het standpunt dat het in vroegere adviezen heeft ingenomen en dringt erop aan dat de internationale normen in die zin worden aangepast dat lid-staten die inzake de veiligheid op de werkplek strenge eisen stellen, niet gedwongen worden, deze normen te versoepelen.

Verder is het Comité van mening dat kostenbesparingen noch op nationaal noch op communautair niveau de veiligheid of het milieu in gevaar mogen brengen.

De Gemeenschap moet er daarom bij de internationale organisaties op aandringen dat aan deze principes de hand wordt gehouden. Daartoe moet verlangd worden dat bij het vaststellen van normen en nationale verantwoordelijkheden meer duidelijkheid wordt betracht, zodat interpretatieverschillen worden voorkomen.

In ieder geval moet — en dit strookt met het standpunt van het Comité in dezen — naar verbetering van de veiligheidsnormen in de lid-staten worden gestreefd.

4.2.3. Het Comité stelt vast dat passagiersschepen niet onder het voorstel vallen en dringt er bij de Commissie op aan dat zij zo snel mogelijk een regeling uitwerkt die de vrije overdracht van dergelijke schepen, met waarborging van een hoog niveau van veiligheid, mogelijk maakt.

4.2.4. Het Comité is het ook eens met de oprichting van een Comité van deskundigen, maar het zou willen dat er wordt gezocht naar een vorm van raadpleging in geval van conflicten over de veiligheid, die vergelijkbaar is met de door de IMO ingestelde consultatie van werkgevers, vakbonden, milieudeskundigen en consumenten.

5. Bijzondere opmerkingen

5.1. De fundamentele technische voorschriften die de Raad vóór 1 juli 1991 moet vaststellen, dienen beperkt te worden tot de harmonisatie en normalisatie van de

⁽¹⁾ PB nr. C 56 van 7. 3. 1990.

grenswaarden die beneden een bepaald minimum liggen en daarom zouden moeten worden opgetrokken; een desbetreffend voorstel van de Gemeenschap zou ter goedkeuring aan de IMO moeten worden voorgelegd.

5.2. Artikel 9

Eerste alinea: „kan” dient te worden vervangen door „moet”.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

Advies over:

- het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3164/76 inzake de toegang tot de markt voor internationaal goederenvervoer over de weg, en
- het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 4059/89 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder niet in een lid-staat woonachtige vervoerondernemer aldaar tot het binnenlands goederenvervoer over de weg worden toegelaten

(91/C 60/11)

De Raad heeft op 6 december 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 75 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over de bovengenoemde voorstellen.

Het Comité heeft tijdens zijn 282e zitting van 18 en 19 december 1990 (vergadering van 18 december 1990) de heer Eulen als algemeen rapporteur aangewezen en het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

Het Economisch en Sociaal Comité stemt in met de voorstellen voor een verordening, onder voorbehoud van de volgende opmerkingen.

1. Intentie van de Commissie

1.1. In verband met de uitbreiding van de Gemeenschap ingevolge de Duitse vereniging is het de bedoeling dat het communautaire contingent vanaf 1991 overeenkomstig de toename van het goederenvervoer wordt opgetrokken. De bijkomende vergunningen voor het internationale goederenvervoer zullen, net als naar aanleiding van de toetreding van Spanje en Portugal, over de lid-staten worden verdeeld.

1.2. Om dezelfde reden zullen naast het huidige contingent van 15 000 cabotagevergunningen voor de periode van 1 januari 1991 t/m 30 juni 1991 nog eens 298 vergunningen worden verstrekt. Deze worden overeenkomstig de regels voor de verdeling van het communautaire contingent voor 1991 over de lid-staten verdeeld.

2. Algemene opmerkingen

De opmerkingen over het vervoerbeleid in het advies van het Economisch en Sociaal Comité over „De Gemeenschap en de Duitse eenmaking” (algemeen rapporteur: de heer Petersen) van 20 november 1990⁽¹⁾ verduidelijken, tegen welke achtergrond de verordeningen van de Raad zullen worden vastgesteld. In dit advies heeft het Comité met voldoening geconstateerd dat de Commissie van plan is in de toekomst bijzondere aandacht te besteden aan de uitbreiding van de infrastructuur langs de Oost-West-as, zodat het samengroeien van de Europese economische ruimtes niet wordt belemmerd en de daarmee gepaard gaande goederenstromen geen hinder ondervinden van knelpunten in de vervoersector. De geplande aanpassing op het stuk van de toegang tot de markt vloeit hier derhalve logisch uit voort.

⁽¹⁾ Doc ESC 1378/90

3. Bijzonder opmerkingen

3.1. De Commissie beoogt met haar voorstellen, de verordeningen inzake de toegang tot de markt voor internationaal goederenvervoer over de weg en inzake de toelating van vervoerondernemers tot het goederenvervoer over de weg binnen een lid-staat (cabotage) toe te passen op de bijkomende markt voor goederenvervoer die door de Duitse vereniging is ontstaan. Een bijzondere omstandigheid hierbij is dat de Raad bij Verordening (EEG) nr. 1053/90 het communautaire contingent vooreerst alleen voor 1990 met 40% heeft opgetrokken en nog overweegt of — zoals is voorgesteld door de Commissie — tot een verdere verhoging van communautaire contingenten voor 1991 en 1992 zal worden besloten.

3.2. Het Economisch en Sociaal Comité heeft zich reeds meerdere malen uitgebreid bezig gehouden met de regels inzake de toegang tot de markt voor goederenvervoer over de weg; de laatste keer op 19 september 1990 naar aanleiding van het voorstel voor een verordening van de Raad betreffende de invoering van de definitieve regeling voor de ordening van de markt voor het vervoer van goederen over de weg⁽¹⁾. Voorts heeft

het Comité destijds eveneens advies uitgebracht over de Commissievoorstellen die de grondslag vormen voor de verordeningen van 1976 en 1989, welke thans aangepast dienen te worden.

3.3. Bij het streven naar oplossingen voor de vervoersproblemen op de Oost-West-as mag niet over het hoofd worden gezien dat nog steeds veel beslissingen moeten worden genomen om met name de randvoorwaarden op sociaal gebied en ten aanzien van de economische aspecten van het vervoer te harmoniseren. Ingevolge de uitbreiding van de EG in oostelijke richting lijkt het dringender noodzakelijk dan ooit, politieke beslissingen te nemen om voor harmonisatie te zorgen en zodoende concurrentiedistorsies te voorkomen.

3.4. Het Economisch en Sociaal Comité beoordeelt regelingen die geen wijzigingen in het bestaande stelsel aanbrengen, maar waarin alleen rekening wordt gehouden met de Duitse vereniging vanzelfsprekend niet anders dan tot nu toe. Derhalve wordt in dit verband expliciet gewezen op de adviezen van het Comité ter zake.

⁽¹⁾ PB nr. C 344 van 31. 12. 1985, blz. 7 (rapporteur: de heer Binnenbruck); PB nr. C 180 van 26. 5. 1986, blz. 37 (rapporteur: de heer Bleser); PB nr. C 333 van 29. 12. 1986, blz. 19 (rapporteur: de heer L.J. Smith); PB nr. C 232 van 31. 8. 1987, blz. 34 (rapporteur: de heer L.J. Smith); PB nr. C 112 van 7. 5. 1990, blz. 14 (rapporteur: de heer Corell-Ayora); PB nr. C 332 van 31. 12. 1990, blz. 133 (rapporteur: de heer Tukker).

4. Conclusie

Het stemt het Comité tot voldoening dat de Commissie onmiddellijk reageert op de uitbreiding van de markt voor goederenvervoer die zojuist heeft plaatsgevonden, en dat zij voorstelt bijkomende contingenten volgens de bestaande regels over de lid-staten te verdelen.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot vaststelling van de beginselen voor de organisatie van de veterinaire controles voor produkten uit derde landen die in de Gemeenschap worden binnengebracht ⁽¹⁾

(91/C 60/12)

De Raad heeft op 4 oktober 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 4 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Proumens.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd

Het Comité heeft met belangstelling kennis genomen van de ontwerp-verordening en erkent dat het hierbij om een belangrijk onderwerp gaat. Het keurt de inhoud van het voorstel — behoudens enkele hieronder toegelichte opmerkingen — goed

1. Algemene opmerkingen

1.1. Volgens de Commissie dient erop te worden gewezen dat de onderhavige ontwerp-verordening een logisch uitvloeisel is van Richtlijn 89/662/EEG betreffende veterinaire controles aan de binnengrenzen van de Gemeenschap, waarbij het in dit geval om produkten uit derde landen gaat. Deze produkten moeten aan de buitengrenzen van de Gemeenschap aan strenge controles worden onderworpen om vervolgens vrij in de lid-staten verhandeld te kunnen worden.

1.2. De ontwerp-verordening heeft twee hoofddoelstellingen

- in de eerste plaats te zorgen voor bescherming van de gezondheid van mens en dier,
- tevens te zorgen voor continuïteit van de voorziening

1.3. Er worden tweemaal voorschriften voorgesteld, namelijk voor produkten waarvoor op communautair niveau harmonisatie heeft plaatsgevonden, en voor produkten waarbij dit niet is geschied.

2. Procedures

A. Produkten ten aanzien waarvan harmonisatie heeft plaatsgevonden

2.1. De verordening bevat voorschriften voor de volgende soorten controles

- a) controle van de documenten,

- b) overeenstemmingscontrole;

- c) materiele controle.

2.2. De controle van de documenten vindt plaats bij het binnenbrengen van produkten in de Gemeenschap en bestaat uit een verificatie van de documenten die bij deze produkten zijn gevoegd.

Hierbij gaat het met name om het certificaat van oorsprong en het gezondheidscertificaat.

Er dient op te worden gewezen dat de Richtlijn 72/462/EEG en 89/227/EEG voorzien in controles inzake oorsprong en gezondheidstoestand van de produkten.

De onderhavige ontwerp-verordening heeft een dwingend karakter in verband met het feit dat het risico van verspreiding van besmettelijke ziekten na afschaffing van controles aan de binnengrenzen groter wordt.

2.3. De overeenstemmingscontrole bestaat uit een verificatie, of beter uit de identificering van produkten zoals zij in de documenten zijn beschreven.

Deze overeenstemmingscontrole wordt in twee gevallen verricht:

- a) Bij produkten die bestemd zijn om onder het stelsel van douane-entrepots of in voorlopige opslag te worden opgeslagen, vindt een eenvoudige controle plaats.
- b) Bij produkten die bestemd zijn voor verbruik, worden zowel een overeenstemmings- als een materiele controle verricht.

B. Produkten ten aanzien waarvan geen harmonisatie heeft plaatsgevonden

2.4. Voor dit soort produkten gelden bovengenoemde procedures als de produkten worden ingevoerd voor verbruik in de lid-staat waar zij het grondgebied van de Gemeenschap binnenkomen.

⁽¹⁾ PB nr. C 252 van 6.10.1990, blz. 10

2.5. Als deze produkten daarentegen bestemd zijn om naar een andere lid-staat te worden verzonden, zijn er twee mogelijkheden:

- de controle vindt plaats in het land waar de produkten de Gemeenschap worden binnengebracht,
- of de controles vinden plaats in de lid-staat van bestemming; in dat geval valt het verkeer van deze produkten onder de regeling communautair douanevervoer en vindt vervoer plaats met door de bevoegde autoriteiten verzegelde voertuigen.

Deze procedure is overigens voornamelijk een overgangsregeling.

3. Inspectie

3.1. De inspectieposten moeten zich in de onmiddellijke nabijheid van de plaats van invoer in de Gemeenschap bevinden.

3.2. De inspectieposten vallen onder de bevoegdheid van een officiële dierenarts, die eventueel wordt bijgestaan door daartoe opgeleide assistenten.

3.3. De lid-staten moeten elkaar op de hoogte stellen van de lijst van erkende inspectieposten.

3.4. Het Comité heeft zich afgevraagd in hoeverre levende dieren onder de huidige verordening vallen. Dit blijkt niet het geval te zijn. Een andere verordening wordt momenteel door de Commissie uitgewerkt en zal waarschijnlijk begin 1991 worden gepubliceerd.

4. Bijzondere opmerkingen

4.1. De hierboven beschreven materiële controle wordt verricht op iedere partij produkten. Het nemen van monsters geschiedt volgens de bij de douane gehanteerde statistische steekproefmethode (b.v. via *military tables*).

4.2. Het Comité vraagt zich af in hoeverre de harmonisatie van de procedures gepaard zal gaan met een harmonisatie van de inspectieposten.

Hoe dan ook moeten de inspectieposten in iedere lid-staat op vergelijkbare wijze bemand zijn en over vergelijkbare controlemiddelen beschikken.

Daarnaast is het de taak van de lid-staten ervoor te zorgen dat de personeelssterkte en middelen in een adequate verhouding tot de omvang van het verkeer staan.

Er is namelijk gepland, het aantal posten te verminderen.

Daarom moet erop worden toegezien dat importeurs niet voor extra kosten komen te staan als gevolg van uit een gebrek aan personeel en middelen voortvloeiende langere wachttijden bij de inspectieposten.

Ook moet ervoor worden gewaakt dat de controles als gevolg van een wanverhouding tussen middelen en omvang van het verkeer te haastig en ten koste van de bescherming van de gezondheid worden verricht.

4.3. Verder dringt het Comité erop aan dat controles die onder vergelijkbare omstandigheden worden verricht, ook overal op even strikte wijze worden uitgevoerd.

De taken en de verdeling hiervan moeten ongetwijfeld eveneens worden geharmoniseerd. De Commissie bereidt momenteel een tekst hierover voor.

De financiering hiervan zal via het zogenaamde „veterinair fonds” geschieden, maar het Comité vraagt zich af of deze bijdrage wel voldoende is.

4.4. In dit verband dient overigens te worden opgemerkt dat de communautaire bevoegdheid van de inspectiepost tot bepaalde soorten produkten beperkt kan worden. Zo kunnen in een Portugese haven slechts controles op vis worden verricht, aangezien regelmatige invoer van vlees niet plaatsvindt (kosten/baten-verhouding).

4.5. In Griekenland, dat een bijzonder geval vormt, zullen de bevoegde autoriteiten, met name bij het vervoer over de weg of per spoor van goederen uit andere lid-staten van de Gemeenschap die via derde landen zijn vervoerd, nog slechts een controle van de documenten en van de zegels van de voertuigen verrichten.

4.6. Daarnaast vraagt het Comité zich af of bepaalde derde landen geen kritiek zullen uiten.

Sommige van die landen, met name de Verenigde Staten en Japan, verrichten namelijk strengere controles dan de lid-staten van de Europese Gemeenschap.

Andere derde landen kennen daarentegen minder strenge controles; er zou dus kunnen worden gevreesd dat met name deze tweede groep de Gemeenschap van protectionisme beticht.

In ieder geval moet ervoor worden gewaakt dat — onder het voorwendsel dat de onderhavige ontwerpverordening vatbaar is voor kritiek — te veel door de vingers wordt gezien.

Er moet dus met de nodige voorzichtigheid te werk worden gegaan, en het is daarom van groot belang dat de Commissie de werkzaamheden van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel (GATT) betreffende sanitaire en fytosanitaire handelsbelemmeringen ondersteunt.

4.7. Verder is in elk geval de tenuitvoerlegging noodzakelijk van de bij de Richtlijnen 77/99/EEG en 89/227/EEG vastgestelde maatregelen met betrekking tot herkomst, gezondheidstoestand en -voorwaarden, hygiëne bij de slacht, verpakking en fabricage, opslag en vervoer, en de afwezigheid van sporen van ioniserende straling.

5. Specifieke opmerkingen

5.1. Het vraagstuk betreffende het grondgebied is reeds aan de orde gekomen. Produkten die afkomstig zijn van bepaalde Spaanse eilanden en van het niet-Europese grondgebied van Frankrijk, Nederland of Denemarken, vallen onder dezelfde invoervoorschriften als produkten uit derde landen.

5.2. Wat de Bondsrepubliek Duitsland betreft, spreekt het vanzelf dat het grondgebied van de voormalige DDR nu onder de onderhavige verordening valt.

5.3. Gezien de invoer die ongetwijfeld vanuit landen in Midden- en Oost-Europa te verwachten is, zullen er echter méér goed uitgeruste inspectieposten nodig zijn om nauwlettend toezicht te kunnen houden.

5.4. In ieder geval zullen veterinaire deskundigen van de Commissie — die gemachtigd zijn zo nodig controles uit te voeren — nagaan of de erkende inspectieposten voldoen aan de voorschriften, dit gebeurt altijd in samenwerking met de bevoegde nationale autoriteiten.

De kosten van deze inspectie worden door de Commissie gedragen, ongeacht de reden waarom controles overeenkomstig artikel 18 van de onderhavige verordening worden verricht.

5.5. Als aanvullende maatregel is voorzien in een programma voor de uitwisseling van ambtenaren die met het verrichten van controles op produkten uit derde landen zijn belast.

De Gemeenschap kan overigens financiële bijstand aan dit uitwisselingsprogramma verlenen.

6. „Comitologie”

Het in artikel 20 genoemde Permanent Veterinair Comité, dat moet werken volgens de in de artikelen 20, 21 en 22 van het voorstel beschreven procedures, is in overeenstemming met het zogenaamde comitologie-systeem dat het resultaat is van het Besluit van de Raad van 14 juli 1987 betreffende de verschillende soorten comites, bekend onder de naam „comitologie”.

7. Bijzondere aanbeveling

Het Comité zou gaarne zien dat er jaarverslagen worden opgesteld waarin met name melding wordt gemaakt van de aan het licht gekomen ernstige overtredingen van de voorschriften, de daarbij betrokken landen van herkomst en de maatregelen die te dien aanzien zijn getroffen.

Met name ter informatie van de consumentenorganisaties dienen deze verslagen aan het Economisch en Sociaal Comité te worden toegezonden.

8. Er zij gewezen op het advies van het Comité van 14 december 1988 inzake Richtlijn 89/662/EEG⁽¹⁾, dat bij lezing van het onderhavige advies in aanmerking zou moeten worden genomen.

⁽¹⁾ PB nr C 56 van 6 3 1989

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende reclame voor geneesmiddelen voor menselijk gebruik ⁽¹⁾

(91/C 60/13)

De Raad heeft op 21 juni 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de werkzaamheden ter zake was belast, heeft haar advies op 4 december 1990 opgesteld. Rapporteur was de heer Colombo.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 19 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat zonder stemmen tegen (één onthouding) is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het onderhavige richtlijnvoorstel draagt bij tot de door de Commissie nagestreefde harmonisatie in de geneesmiddelensector. Tevens is het de bedoeling de handelsbelemmeringen in deze sector met het oog op de voltooiing van de interne markt weg te nemen en een hoog beschermingsniveau op het gebied van de volksgezondheid te waarborgen.

1.2. Het onderhavige richtlijnvoorstel betreffende reclame ligt geheel in de lijn van het in het Witboek van 1985 aangekondigde programma en sluit aan bij de voorstellen inzake:

- de groothandel in geneesmiddelen voor menselijk gebruik,
- het wettelijk regime voor het afleveren van geneesmiddelen voor menselijk gebruik, en
- de etikettering en de bijsluiter van geneesmiddelen voor menselijk gebruik.

Het Comité verwijst in dit verband naar zijn adviezen ter zake ⁽²⁾.

1.3. Het richtlijnvoorstel is gericht op harmonisatie van de voorschriften betreffende publieksreclame voor farmaceutische produkten en reclame die voor artsen en andere gezondheidswerkers bestemd is.

1.4. Dit is een belangrijk aspect, omdat de farmaceutische industrie een niet-onaanzienlijk deel van haar omzet aan publieksreclame, reclame voor gezondheidswerkers en medisch-wetenschappelijke voorlichting besteedt.

1.5. Aangezien het hier om een gevoelige sector gaat die met zijn produkten de volksgezondheid rechtstreeks beïnvloedt, wordt terecht gesteld dat er, naast de algemene bepalingen van Richtlijn 84/450/EEG over misleidende reclame en van Richtlijn 89/552/EEG over

televisiereclame, specifieke communautaire voorschriften voor de farmaceutische sector moeten komen.

1.6. Alle lid-staten die voorschriften voor farmaceutische reclame hebben ingevoerd, hebben voor een specifieke regeling voor de farmaceutische sector geopteerd.

1.7. Ondanks het feit dat de nationale bepalingen grote overeenkomsten vertonen, blijken er nog verschillen te bestaan waar het gaat om het toestaan van reclame en om de wijze waarop en de mate waarin hierop controle wordt uitgeoefend. Daarom moeten deze regelingen geharmoniseerd worden door middel van communautaire voorschriften.

1.8. De voorschriften inzake voorlichting van gezondheidswerkers lopen daarentegen veel minder uiteen. Eén van de redenen is dat voor deze beroepen zowel op nationaal als op communautair niveau een deontologie bestaat. Er zou gebruik kunnen worden gemaakt van de ervaringen die hiermee zijn opgedaan.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité acht de onderhavige richtlijn in zijn huidige vorm inderdaad noodzakelijk, maar komt wel met de volgende opmerkingen en suggesties:

2.2. Het Comité stelt vast dat er verschil wordt gemaakt tussen publieksreclame en reclame die bestemd is voor gezondheidswerkers, omdat zowel de reclameboodschap als de reclamevoorschriften in beide gevallen verschillend zijn. Het feit dat samenvoeging van deze beide soorten reclame in één zelfde richtlijn met de nationale gebruiken overeenkomt, neemt niet weg dat verwarring kan ontstaan wanneer geen duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen reclame voor het grote publiek en reclame en voorlichting die voor de medische en farmaceutische beroepen bestemd zijn.

2.3. Het Comité deelt met name het standpunt dat publieksreclame voor receptgeneesmiddelen verboden moet worden. Evenals in zijn advies over het „wettelijke regime” wenst het Comité er ook niet op te wijzen

⁽¹⁾ PB nr. C 163 van 4. 7. 1990, blz. 10.

⁽²⁾ PB nr. C 225 van 10. 9. 1990.

dat de criteria voor de indeling van geneesmiddelen in zelfzorg- en receptgeneesmiddelen door de lid-staten verschillend geïnterpreteerd kunnen worden, hetgeen ook gevolgen heeft voor het al dan niet toestaan van publieksreclame.

2.4. Tenslotte wijst het Comité erop dat het beoogde „rationele gebruik van geneesmiddelen” waartoe reclame moet bijdragen (art. 2, lid 3, van het onderhavige voorstel), alleen bereikt kan worden indien ook voor een goede gezondheidsvoorlichting wordt gezorgd.

2.5. In reclame wordt namelijk wel informatie verstrekt, maar deze blijft bijkomstig en kan in geen geval de informatie vervangen die op het etiket of in de bijsluiter, dan wel door gezondheidswerkers verstrekt wordt.

2.6. Tenslotte moet worden onderzocht hoe en waar gezorgd kan worden voor een betere harmonisatie van de instrumenten en organen die controle op de reclame voor geneesmiddelen uitoefenen.

3. Bijzondere opmerkingen over de verschillende artikelen

3.1 *Definities — Artikel 1, lid 3*

3.1.1. Indien reclame wordt gedefinieerd als voorlichting t.b.v. gezondheidswerkers en het promoten van geneesmiddelen bij deze personen, bestaat het gevaar dat geen verschil wordt gemaakt tussen het — ten onrechte — aanzetten tot het voorschrijven van een geneesmiddel en de vereiste wetenschappelijke voorlichting hierover.

3.1.2. Zo moet bijvoorbeeld worden vastgesteld of bij deelneming aan wetenschappelijke congressen sprake is van onrechtmatige pressie dan wel van wetenschappelijke bijscholing die noodzakelijk is voor de postuniversitaire vorming van de artsen en waarbij ook de patiënt baat heeft.

3.1.3. Het Comité vindt dan ook dat de verwijzing naar „uitnodigingen voor congressen” in de tekst achter het derde streepje van artikel 1.3, die tot zijn verwondering niet nader wordt toegelicht, geschrapt moet worden. De indruk wordt namelijk gewek dat iedere vorm van voorlichting of vorming van gezondheidswerkers neerkomt op verkoopbevordering.

3.2. *Artikel 2, lid 3*

De term „rationeel gebruik” is te algemeen en zou vervangen moeten worden door „verstandig en correct gebruik”.

3.3. *Artikel 4*

3.3.1. Het kan de consumentenbescherming niet ten goede komen, wanneer de keuze wordt gelaten tussen

het verstrekken van gegevens die noodzakelijk zijn voor een goed gebruik van het geneesmiddel, zoals gebruiksaanwijzingen en bijzondere waarschuwingen, en een eenvoudig verzoek om de bijsluiter aandachtig te lezen.

3.3.2. De waarschuwingen en de bijsluiter zijn absoluut noodzakelijk voor een volledige voorlichting van de consument. Daarom moet reclame altijd vergezeld gaan van een verzoek om de instructies aandachtig te lezen. Indien contra-indicaties niet duidelijk worden opgegeven zou bij de patiënt verwarring kunnen ontstaan, omdat de bijsluiter pas na de aankoop van een geneesmiddel wordt gelezen.

3.3.3. Hoewel reclame die voor een ruim publiek bestemd is, niet vol hoeft te staan van allerlei technisch-wetenschappelijke details, mag gebrek aan ruimte geen reden zijn om noodzakelijke inlichtingen maar weg te laten.

3.3.4. Indien deze essentiële inlichtingen echter op de buitenverpakking vermeld staan en het om geneesmiddelen gaat waarvoor geen bijzondere waarschuwingen nodig zijn, kan het Comité ermee akkoord gaan dat de reclameboodschap een verzoek bevat om de inlichtingen op de verpakking en/of de bijsluiter te lezen. Dit is dan het beste alternatief.

3.4. *Artikel 5, sub d)*

Geneesmiddelenreclame t.b.v. kinderen moet in ieder geval verboden worden. De woorden „uitsluitend of voornamelijk” laten echter de mogelijkheid dit verbod te omzeilen.

3.5. *Hoofdstuk III — Titel*

Het promoten van geneesmiddelen en de voorlichting van beroepsbeoefenaren uit de gezondheidszorg is een complexe bezigheid die door het woord „reclame” alleen niet kan worden gedekt. Er moet daarom een betere titel worden gekozen die ook de voorlichting dekt.

3.6. *Artikel 3, lid 2*

In de tekst moet worden aangegeven dat de lijst van therapeutische indicaties die niet onder zelfmedicatie vallen, een aanzet en niet een uitputtende opsomming is.

3.7. *Artikel 8, lid 1*

3.7.1. Het is wellicht niet mogelijk in een richtlijn over reclame voor geneesmiddelen een uitputtende definitie van het beroep „artsenbezoeker” te geven. Dit neemt niet weg dat ondanks de uiterst vage definitie van dit beroep („een passende opleiding en voldoende wetenschappelijke kennis”) artsenbezoekers heel wat taken en plichten hebben.

3.7.2. Bedrijven en gezondheidsdiensten of universiteiten moeten voor een hoger opleidingsniveau zorgen en specifieke vormings- en bijscholingscursussen aanbieden over wetenschappelijke aspecten en over de juridisch-deontologische kant van dit beroep. Voorts moet de positie van de artsbezoeker in de farmaceutische industrie duidelijker worden vastgelegd.

3.7.3. Dit lijken toch belangrijke kwesties, ook al omdat van de artsbezoeker verwacht wordt dat hij een rol speelt bij in de geneesmiddelenbewaking en bijwerkingen van geneesmiddelen snel en zorgvuldig signaleert.

3.8. Artikel 8, lid 3

3.8.1. Hier moet worden verduidelijkt dat inlichtingen die de farmaceutische firma's via dit kanaal ontvangen, niet verward mogen worden met inlichtingen die in fase 4 van klinische proeven worden verkregen en waarvoor een andere regeling bestaat. De hier bedoelde gegevens worden door een arts gratis verschaft tijdens een normaal gesprek met een artsbezoeker.

3.8.2. Bovendien kan noch deze *feed-back*, noch in fase 4 verkregen informatie een algemeen systeem van geneesmiddelenbewaking, dat door de Wereldgezondheidsorganisatie is voorgeschreven, overbodig maken.

3.9. Artikel 9

3.9.1. In het eerste lid moet worden verduidelijkt wat met een onbelangrijke intrinsieke waarde bedoeld wordt. Het Comité stelt de volgende formulering voor:

„... waarvan de waarde zodanig is dat ze geen noemenswaardig voordeel voor de gezondheidswerker opleveren en er dus niet toe aanzetten, geneesmiddelen anders dan volgens goed medisch gebruik voor te schrijven.”

3.9.2. Indien de vermelding van congressen in artikel 1.3 (definities) niet geschrapt wordt, stelt het Comité voor, aan artikel 9 een lid toe te voegen, waarin bijscholingscongressen, die uitsluitend gericht zijn op voorlichting en vorming van gezondheidswerkers, van dit verbod worden uitgesloten. Het organiseren van dergelijke congressen door de farmaceutische industrie mag namelijk niet ontmoedigd worden.

3.10. Artikel 10

3.10.1. De bepaling dat per jaar maar twee gratis monsters mogen worden verstrekt, geldt kennelijk per produkt, maar wekt niettemin verbazing, omdat het juist de bedoeling is dat de arts meer inzicht krijgt in nieuwe geneesmiddelen om ze vervolgens beter te kunnen gebruiken. Bovendien wordt sub b) bepaald dat de ontvanger van het monster eerst een schriftelijk verzoek moet hebben ingediend, hetgeen betekent dat deze per-

soon rechtstreeks verantwoordelijk wordt gesteld. De arts zou in dit opzicht een ruimere beoordelingsmarge moeten krijgen.

3.10.2. Aan de lijst van geneesmiddelen waarvan geen monsters mogen worden verstrekt, moeten ook warmtegevoelige en bederfelijke geneesmiddelen worden toegevoegd. Artsenbezoekers beschikken namelijk niet over de uitrusting en ruimte die geschikt zijn om dergelijke monsters, waarbij het om allerlei geneesmiddelen kan gaan, onder de juiste omstandigheden te bewaren.

3.11. Artikel 11

3.11.1. In de richtlijn moet worden aangegeven welk van de organen die toezicht op reclame uitoefenen, de taak krijgt het verband tussen vorm en inhoud van de reclameboodschap te toetsen. Dit is vooral belangrijk wanneer de voorschriften inzake juiste voorlichting overschreden worden en het gebruik van geneesmiddelen dus wordt aangemoedigd.

3.11.2. Aangezien in de lid-staten verschillende controlesystemen bestaan, die variëren van specifieke controlediensten tot zelfreguleringsorganen, moet de Commissie zich gaan bezighouden met de harmonisatie hiervan, vooral nu de totstandkoming van de interne markt, waarin vrij verkeer van geneesmiddelen zal bestaan, steeds dichterbij komt.

3.11.3. De initiatieven om in deze sector een Europese gedragscode in te voeren, worden toegejuicht. De farmaceutische industrie in de Gemeenschap heeft zich tot nu toe beperkt tot het opstellen van een code voor het promoten van geneesmiddelen bij gezondheidswerkers. Er bestaan echter niet voldoende garanties dat deze inderdaad wordt nageleefd.

3.11.4. Het Comité verzoekt de Commissie na te gaan hoe en waar deze kwestie op Europees niveau zou kunnen worden aangepakt.

3.12. Artikel 12

Mede met het oog op de juridische aansprakelijkheid is het wenselijk dat de wetenschappelijke dienst van de onderneming onder leiding staat van een gezondheidsdeskundige met de vereiste capaciteiten. Dit sluit uiteraard niet uit dat gezondheidswerkers kunnen en zelfs moeten kunnen beschikken over andere informatiebronnen, met name nationale of Europese databanken.

3.13. Artikel 13

3.13.1. Mochten de bepalingen niet worden nageleefd, dan kan worden overgegaan tot „schorsing van de vergunning voor het in de handel brengen” (art. 13, lid 1). Hierop valt het één en ander aan te merken.

3.13.2. Wanneer geneesmiddelen waarvan de therapeutische waarde gebleken is, of nieuwe geneesmiddelen op grond van deze bepaling niet meer op de markt mogen worden gebracht, zou dit ten koste gaan van de patiënt, die geheel buiten het geschil staat, maar op deze manier wel verstoken blijft van belangrijke geneesmiddelen.

3.13.3. Bij een ernstig verzuim lijkt het juist dat het betrokken bedrijf economisch gestraft wordt dan wel strafrechtelijke sancties krijgt opgelegd.

3.13.4. De sancties moeten echter worden aangepast aan de ernst van het verzuim, die bepaald wordt aan de hand van de risico's voor de volksgezondheid.

Gedaan te Brussel, 19 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 64/432/EEG ten aanzien van de diagnose van runderbrucellose en endemische runderleukose

(91/C 60/14)

De Raad heeft op 3 december 1990 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden van het Comité was belast, heeft haar advies op 7 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Proumens.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

Het Comité gaat volledig akkoord met het onderhavige richtlijnvoorstel. Zonder de strekking ervan ter discussie te stellen, wenst het evenwel enkele kanttekeningen te plaatsen.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het onderhavige voorstel heeft betrekking op de invoering van een nieuwe methode voor de diagnose van runderbrucellose en endemische runderleukose: de ELISA-techniek.

1.2. Gezien recente wetenschappelijke bevindingen op het gebied van de diagnose en bestrijding van deze twee ziekten wordt voorgesteld, de bijlagen bij Richtlijn 64/432/EEG te wijzigen.

1.3. Een groep gespecialiseerde wetenschappers heeft — na bestudering van het vraagstuk en na het verrichten van proeven in internationaal verband — aanbevolen de ELISA-techniek als één van de mogelijke tests voor het onderzoek van melkmonsters in te voeren.

1.4. Bij de ELISA-techniek worden melkmonsters genomen uit tanks waarin de melk voorlopig wordt opgeslagen, terwijl bij andere methodes van ieder dier afzonderlijk een monster moet worden genomen.

1.5. De ELISA-techniek is dus duidelijk sneller, even doeltreffend en minder duur voor de met het verrichten van dergelijke tests belaste instanties in de lid-staten.

1.6. Met de voorgestelde wijzigingen van de bijlagen bij Richtlijn 64/432/EEG worden tevens de verschillende stappen van de bedoelde tests vastgesteld.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. Er zij opgemerkt dat de ELISA-techniek reeds sedert ongeveer tien jaar voor het onderzoek naar andere besmettelijke ziekten wordt gebruikt.

2.2. Op basis van dit gegeven en van het wetenschappelijk rapport kan zonder meer worden aangenomen dat de ELISA-techniek bruikbaar en doelmatig is.

2.3. Het Comité beveelt de bevoegde instanties in de lid-staten evenwel aan, tijdens het eerste jaar van toepassing bijzonder waakzaam te zijn, om te voorkomen dat de bedoelde twee ziekten zich verspreiden.

2.4. Het is namelijk al eerder voorgekomen dat op kleine schaal uitgevoerde tests doelmatig waren, terwijl er bij algemeen gebruik bepaalde leemten optraden.

2.5. Tenslotte is duidelijk dat de datum waarop de lid-staten aan deze richtlijn moeten voldoen (1 januari 1991), niet haalbaar is, en dat de richtlijn waarschijnlijk niet vóór medio 1991 toegepast kan worden.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

François STAEDLIN

Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad inzake het communautaire kwekersrecht⁽¹⁾

(91/C 60/15)

De Raad heeft op 18 september 1990 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 7 december 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Schnieders.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 282e zitting (vergadering van 18 december 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het Comité neemt met voldoening kennis van het voorstel van de Commissie voor een verordening inzake het communautaire kwekersrecht.

1.1.1 In dit Commissievoorstel is veel terug te vinden van hetgeen het Comité in zijn advies van 1989 inzake wettelijke bescherming van biotechnologische uitvindingen naar voren heeft gebracht.

1.2. Het Comité waardeert het ten eerste dat de Commissie er na overleg met alle betrokken kringen in geslaagd is een voorstel uit te werken waarin rekening wordt gehouden met de noodzaak om

- a) de interne markt te voltooien;
- b) landbouw op een milieuvriendelijk wijze te bedrijven;
- c) de kwekers een behoorlijke bescherming te bieden voor hun werk;
- d) aan te sporen tot het ontwikkelen van nieuwe planterassen,
- e) zich te richten naar het door de Internationale Unie tot bescherming van kweekprodukten (UPOV) ontwikkelde systeem.

1.3. Het Comité neemt er kennis van dat de Gemeenschap betrokken is bij de lopende UPOV-onderhandelingen, en dat zij erop toe zal zien dat de onderhavige verordening met de uiteindelijke tekst van de UPOV-overeenkomst in overeenstemming is.

1.4. Naar het oordeel van het Comité wordt met deze regeling aan de kwekers in de Gemeenschap via één enkele aanvraag en een enkel besluit wettelijke bescherming geboden; bedoeling daarvan is, de kwekers ertoe aan te zetten bescherming voor het gehele grondgebied van de Gemeenschap aan te vragen. Deze procedure is een grote stap vooruit, aangezien kwekers momenteel voor ieder land afzonderlijk bescherming moeten aanvragen. Het staat de kwekers evenwel vrij zich te beperken tot een aanvraag bij hun nationale instantie

voor kwekersrecht, wanneer bepaalde soorten planten of planterassen alleen voor aanplant in kleinere gebieden geschikt zijn.

1.5. Tegelijkertijd behelst het Commissievoorstel i.v.m. plantemateriaal een regeling voor het verband tussen kwekersrecht en octrooirecht, waarbij kwekersrecht voorrang krijgt.

1.6. Het Comité stemt er volledig mee in dat het algemeen erkende beginsel van vrijstellingen voor de landbouw aan de hand van een speciale procedure al naar het verbouwde ras en de in de Gemeenschap geldende praktijken overal op gelijke wijze gehanteerd moet worden. Een nauwkeurige omschrijving van de wijze van toepassing van dit beginsel is noodzakelijk, vooral bij bloemen en spierplanten.

1.6.1. In dit verband acht het Comité het juist dat de aan de voormalige DDR toegestane regeling (afschaffing van de vrijstellingen voor de landbouw) bij volledige inwerkingtreding van dit voorstel in een gemeenschappelijke regeling overgaat.

1.7. Het Comité stelt met genoegen vast dat

- de Commissie voornemens is een tariefregeling in te stellen die niet alleen een aanleiding moet vormen voor een groot aantal kwekers om een aanvraag in te dienen voor het grondgebied van de Gemeenschap, maar
- waarin ook rekening is gehouden met de financiële situatie van de kleine en middelgrote kwekerijen.

2. Bijzondere opmerkingen**2.1. Artikel 5, lid 2b**

De invloed van bebouwingspraktijken en vooral van bodemkundige en klimaatomstandigheden op de morfologische en histologische eigenschappen van de individuen van een taxon — waardoor sterke afwijkingen van de standaardvormen kunnen ontstaan — mag volgens het Comité niet over het hoofd gezien worden. Het stelt daarom voor, na „van de componenten van de groep” toe te voegen: „in soortgelijke bebouwings- en milieu-omstandigheden”.

⁽¹⁾ PB nr C 244 van 28.9.1990, blz. 1

2.2. Artikel 10, lid 1

Het moratorium voor nieuwe rassen zou op zijn minst voor bepaalde soorten planten verlengd moeten worden tot twee jaar, zodat meer rasinformatie ingewonnen kan worden.

2.3. Artikel 12

De eis dat de procedure slechts voor niet-EG-burgers openstaat indien zij een vertegenwoordiger in de Gemeenschap aanwijzen, brengt het gevaar met zich mee dat aan EG-burgers in landen buiten de Gemeenschap dezelfde eis wordt opgelegd. Dit zou de kleine en middelgrote bedrijven het sterkst treffen. In omgekeerde richting geldt hetzelfde voor bedrijven uit derde landen met en zonder filialen in de Gemeenschap. Het gevaar van een ongelijke behandeling op grond van de bedrijfsstructuur moet afgewogen worden tegen de administratieve noodzaak een gesprekspartner in een lid-staat te hebben.

2.4. Artikel 13

Het Comité is er voorstander van dat „de vrijstelling voor de landbouw” concreet wordt gedefinieerd. Een dergelijke definitie zou als volgt kunnen luiden:

„De vrijstelling voor de landbouw geldt voor door de landbouwers verrichte handelingen i.v.m. het kweken/vermeerderen van teeltmateriaal in de bodem en het behandelen daarvan, waarbij het land-

bouwproductiemateriaal gebruikt wordt om het eigen landbouwareaal opnieuw in te zaaien of opnieuw te beplanten. Daarbij is het niet van belang of de landbouwer deze handelingen zelf dan wel in het kader van onbetaalde onderlinge dienstverlening tussen landbouwers verricht.”

Het Comité stelt vast dat het in de ogen van de Commissie toelaatbaar is dat de landbouwer het eigen zaaigoed door arbeidskrachten in loondienst laat reinigen en sorteren. Volgens het Comité is het zaak ervoor te zorgen dat de vrijstelling voor de landbouw niet misbruikt kan worden.

2.5. Artikel 18

Het Comité pleit ervoor de looptijd van het kwekersrecht niet rechtlijnig op 30 resp. 50 kalenderjaren te bepalen. Met name bij plantesoorten waarbij zich een snelle technische ontwikkeling voordoet, zoals bij een aantal éénjarige veldvruchten en snelgroeiende boomsoorten, zouden kortere termijnen mogelijk moeten zijn.

2.6. Artikel 54

Gezien de aard van het gemeenschappelijk kwekersrecht, en het feit dat het beschermde materiaal uit natuurproducten bestaat, acht het Comité het absoluut noodzakelijk dat de kweker medezeggenschap krijgt bij de keuze van het onderzoeksbureau.

Gedaan te Brussel, 18 december 1990.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
François STAEDLIN

**AMT FÜR AMTLICHE VERÖFFENTLICHUNGEN
DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN**

Luxemburg

☐ **EUROPA IN ZAHLEN** (Zweite Ausgabe)

Die Broschüre „Europa in Zahlen“ präsentiert Statistiken über das Leben in Europa in neuer Form: Zahlentabellen soviel wie nötig, erläuternde Texte, Graphiken, Bilder, thematische Karten soviel wie möglich, denn Europa zählt. Die Texte zu den Zahlen sind leicht verständlich geschrieben, ohne daß auf sachliche Genauigkeit verzichtet wurde.

66 Seiten — 21 × 27 cm

ISBN 92-825-9455-6 — Katalognummer: CA-54-88-158-DE-C

Preis in Luxemburg (ohne MwSt.): ECU 5,70

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

☐ **PANORAMA DER EG-INDUSTRIE 1990**

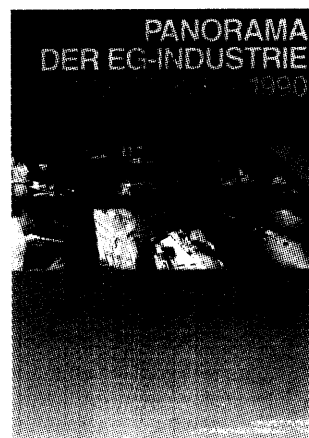
Zahlen, Fakten und Trend über Märkte in der Europäischen Gemeinschaft hat die Kommission der EG in Zusammenarbeit mit den europäischen Spitzenverbänden zusammengetragen. Die Informationen über Produktionskapazitäten, Engpässe und künftige Entwicklungen der europäischen Wirtschaft im Hinblick auf 1992 geben auch kleinen und mittleren Unternehmen die Möglichkeit, ihre Marktchancen zu überprüfen, um angemessene Strategien zu entwickeln.

1274 Seiten — 21 × 29,7 cm

ISBN 92-825-9923-X — Katalognummer: CO-55-89-754-DE-C

Preis in Luxemburg (ohne MwSt.): ECU 38

DE, EN, ES, FR, IT

☐ **GEMEINSAME NORMEN FÜR DIE UNTERNEHMEN**

von Florence Nicolas in Zusammenarbeit mit Jacques Repussard

Die vorliegende Publikation soll zunächst darlegen, wie das europäische Normungssystem arbeitet, über welche Mittel es verfügt, wie es sich in den Rahmen der Gemeinschaftsinstitutionen fügt, wo die „Schnittstellen“ mit den nationalen und weltweiten Einrichtungen sind.

79 Seiten — 17,6 × 25 cm

ISBN 92-825-8552-2 — Katalognummer: CB-PP-88-A01-DE-C

Preis in Luxemburg (ohne MwSt.): ECU 9

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

BESTELLSCHEIN ZU SENDEN AN

Amt für amtliche Veröffentlichungen der Europäischen Gemeinschaften
2, rue Mercier, L-2985 Luxemburg

Bitte senden Sie mir die oben mit ☒ gekennzeichneten Veröffentlichungen zu.

Name:

Anschrift:

..... Tel.:

Datum: Unterschrift:

**AMT FÜR AMTLICHE VERÖFFENTLICHUNGEN
DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
Luxemburg**

☐ **EIN EUROPÄISCHER FINANZRAUM**
von Dominique Servais

Der großräumige Markt muß auch eine finanzielle Dimension haben, d. h., es muß freier Kapitalverkehr und freier Verkehr mit finanziellen Dienstleistungen herrschen. Zwar sind in diesem Bereich schon Fortschritte erzielt worden, doch bleibt immer noch viel zu tun. Die angestrebte Schaffung eines echten „europäischen Raums“ macht die vollständige Liberalisierung des Kapitalverkehrs zu einer dringlicheren, aber auch anspruchsvolleren Aufgabe.

53 Seiten — 17,6 × 25 cm

ISBN 92-825-8570-0 — Katalognummer: CB-PP-88-C03-DE-C

Preis in Luxemburg (ohne MwSt.): ECU 6

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

☐ **DIE ÖFFENTLICHEN FINANZEN DER GEMEINSCHAFT**
Der Gemeinschaftshaushalt nach der Reform von 1988

Diese Veröffentlichung wurde ausgearbeitet, um allen, die privat oder beruflich Näheres über die öffentlichen Finanzen der Gemeinschaft erfahren wollen, ihre Rechtsgrundlagen und die großen Etappen ihrer Entwicklung vorzustellen sowie die Grundsätze der Haushaltsführung und ihren praktischen Vollzug zu erläutern.

122 Seiten — 21 × 29,7 cm

ISBN 92-825-9828-4 — Katalognummer: CB-55-89-625-DE-C

Preis in Luxemburg (ohne MwSt.): ECU 10,50

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

BESTELLSCHEIN ZU SENDEN AN
Amt für amtliche Veröffentlichungen der Europäischen Gemeinschaften
2, rue Mercier, L-2985 Luxemburg

Bitte senden Sie mir die oben mit ☒ gekennzeichneten Veröffentlichungen zu.

Name:

Anschrift:

..... Tel.:

Datum: Unterschrift:

